

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA CHEMICKÁ
ÚSTAV CHEMIE A TECHNOLOGIE OCHRANY
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

FACULTY OF CHEMISTRY
INSTITUTE OF CHEMISTRY AND TECHNOLOGY OF
ENVIRONMENTAL PROTECTION

ORGÁNY VETERINÁRNÍ SPRÁVY JAKO SLOŽKA INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU PŘI ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ

STATE VETERINARI ADMINISTRATION AS AN ELEMENT OF INTEGRATED EMERGENCY
SYSTEM

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

MICHAELA ŠUDÁKOVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

MVDr.PETR KUČÍNSKÝ,CSc.

BRNO 2010

Vysoké učení technické v Brně
Fakulta chemická
Purkyňova 464/118, 61200 Brno 12

Zadání bakalářské práce

Číslo bakalářské práce:	FCH-BAK0525/2009	Akademický rok: 2009/2010
Ústav:	Ústav chemie a technologie ochrany životního prostředí	
Student(ka):	Michaela Šudáková	
Studijní program:	Ochrana obyvatelstva (B2825)	
Studijní obor:	Krizové řízení a ochrana obyvatelstva (2804R002)	
Vedoucí práce	MVDr. Petr Kučínský, CSc.	
Konzultanti:	Ing. Otakar Jiří Mika, CSc.	

Název bakalářské práce:

Orgány veterinární správy jako složka integrovaného záchranného systému při řešení mimořádných událostí

Zadání bakalářské práce:

Zpracovat odborné pojednání na dané téma a uvést své vlastní názory a stanoviska. Vypracovat konkrétní návrhy na zlepšení současného stavu ve zkoumané problematice s uvedením argumentačního aparátu.

Termín odevzdání bakalářské práce: 28.5.2010

Bakalářská práce se odevzdává ve třech exemplářích na sekretariát ústavu a v elektronické formě vedoucímu bakalářské práce. Toto zadání je přílohou bakalářské práce.

Michaela Šudáková
Student(ka)

MVDr. Petr Kučínský, CSc.
Vedoucí práce

doc. Ing. Josef Čáslavský, CSc.
Ředitel ústavu

V Brně, dne 1.12.2009

prof. Ing. Jaromír Havlica, DrSc.
Děkan fakulty

ABSTRAKT

Téma mé bakalářské práce je Orgány veterinární správy jako složka integrovaného záchranného systému při řešení mimořádných událostí. Pro vypracování mé bakalářské práce jsem čerpala z domácích i zahraničních zdrojů. V první části se zabývám legislativou a součinností Orgánů veterinární správy se složkami IZS. Dále činností veterinární správy v případě likvidace nebezpečných nákaz a dalších mimořádných událostí. Na závěr jsem vypracovala vlastní návrh brožury Desatero ptačí chřipky pro veřejnost.

ABSTRACT

Theme of my bachelor's thesis is The State veterinary administration as an element of the Integrated Emergency System to solve extraordinary events. For the draw up of my bachelor's thesis I drew from the domestic and foreign sources. At the first part I deals by legislation and cooperation of The State veterinary administration with elements of the Integrated Emergency system. Then I focus on activities of the veterinary administration in the event of liquidation of dangerous diseases and other extraordinary events. At the conclusion of the thesis I drew own proposition of brochure The Decalogue of bird flu for public.

KLÍČOVÁ SLOVA

Státní veterinární správa, Pohotovostní plán SVS ČR, Integrovaný záchranný systém, nebezpečná nákaza, mimořádná událost

KEYWORDS

State Veterinary Administration, Contingency Plan of the SVA CR, Integrated Rescue System, dangerous disease, extraordinary event

ŠUDÁKOVÁ, M. *Orgány veterinární správy jako složka integrovaného záchranného systému při řešení mimořádných událostí*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta chemická, 2010, 57 s. Vedoucí bakalářské práce MVDr. Petr Kučínský, CSc..

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a že všechny použité literární zdroje jsem správně a úplně citoval. Bakalářská práce je z hlediska obsahu majetkem Fakulty chemické VUT v Brně a může být využita ke komerčním účelům jen se souhlasem vedoucího bakalářské práce a děkana FCH VUT.

.....

Podpis studenta

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji tímto panu MVDr. Petru Kučínskému, CSc. za cenné informace, poskytnutí důležitého materiálu a trpělivosti při konzultacích k této bakalářské práci.

.....

Podpis studenta

Obsah :

1. ÚVOD	7
2. ZÁKLADNÍ POJMY	8
3. LEGISLATIVA	12
3.1 KRIZOVÁ LEGISLATIVA A DALŠÍ SOUVISEJÍCÍ PŘEDPISY	12
3.1.1 Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů	12
3.2.1 Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)	12
3.3.1 Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy	12
3.4.1 Další související předpisy.....	13
3.2 LEGISLATIVA SOUVISEJÍCÍ S PROBLEMATIKOU NÁKAZ ZVÍŘAT	13
3.1.2 Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon).....	13
3.2.2 Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání	14
3.3.2 Další související předpisy.....	16
4. ORGÁNY VETERINÁRNÍ SPRÁVY	17
4.1 STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVA	17
4.2 KRAJSKÁ VETERINÁRNÍ SPRÁVA.....	18
4.3 ÚSTAV PRO STÁTNÍ KONTROLU VETERINÁRNÍCH BIOPREPARÁTŮ A LÉČIV	20
5. SPOLUPRÁCE SVS SE SLOŽKAMI IZS	21
5.1 ÚKOLY ORGÁNŮ A SLOŽEK IZS VE PROSPĚCH MIMOŘÁDNÝCH VETERINÁRNÍCH OPATŘENÍCH.....	21
5.1.1 OPIS IZS.....	21
5.2.1 Hasičský záchranný sbor ČR (HZS ČR).....	22
5.3.1 Policie ČR (PČR)	22
5.4.1 Zdravotnická záchranná služba	22
5.5.1 Armáda ČR (AČR).....	22
5.6.1 Krizový štáb,.....	23
5.7.1 Hejtman a starostové obcí s rozšířenou působností.....	23
6. NEBEZPEČNÉ NÁKAZY ZVÍŘAT	24
6.1 NÁKAZY SPOLEČNÉ VÍCE DRUHŮM	24
6.1.1 Katarální horečka ovcí (Bluetongue).....	24
6.2.1 Slintavka a kulhavka (SLAK).....	24
6.3.1 Horečka Údolí Rift	25
6.4.1 Mor skotu.....	26
6.2 NÁKAZY OVCÍ A KOZ	27
6.1.2 Mor malých přežvýkavců.....	27
6.2.2 Neštovice ovcí a koz	27
6.3 NÁKAZY PRASAT	28
6.1.3 Africký mor prasat (AMP).....	28
6.2.3 Klasický mor prasat (KMP)	29

6.4	NÁKAZY SKOTU.....	29
6.1.4	<i>Bovinní spongiformní encefalopatie (BSE)</i>	29
6.2.4	<i>Nodulární dermatitida</i>	31
6.5	NÁKAZY KONÍ.....	31
6.1.5	<i>Mor koní</i>	31
6.6	NÁKAZY DRŮBEŽE.....	32
6.1.6	<i>Aviární influenza (Ptačí chřipka)</i>	32
6.2.6	<i>Newcastleská choroba drůbeže</i>	32
7.	SVS A MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI	34
7.1	POHOTOVOSTNÍ PLÁN	34
7.1.1	<i>Pohotovostní plán pro případ vypuknutí nebezpečných nákaz</i>	34
7.2	ČINNOST SVS PŘI JINÝCH MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTECH	42
7.1.2	<i>Veterinární činnost v průběhu záplav</i>	42
7.2.2	<i>Veterinární činnost v případě chemické havárie</i>	43
7.3.2	<i>Činnost SVS při havárii jaderného zařízení</i>	45
8.	VLASTNÍ NÁVRH BROŽURY „DESATERO PTAČÍ CHŘIPKY“ PRO VEŘEJNOST	50
8.1	DESATERO PTAČÍ CHŘIPKY	50
9.	ZÁVĚR.....	52
10.	SEZNAM ZKRATEK.....	53
11.	ZDROJE.....	54

1. ÚVOD

Orgány veterinární správy jako Státní veterinární správa České republiky (SVS ČR) jsou nedílnou součástí integrovaného záchranného systému (IZS). Plní řadu povinností v oblasti veterinární péče, kromě péče o zdraví zvířat a jeho ochranu, je to předcházení vzniku, šíření a zdolávání nebezpečných nákaz zvířat. Nejde jenom o nákazy přenosné mezi zvířaty, ale také nákazy přenosné ze zvířat na člověka. Tyto nákazy jsou tzv. zoonózy.

Již v minulosti byly ve světě i v České republice potvrzeny nebezpečné nákazy zvířat. Jako příklad je možno uvést ohniska klasického moru prasat v Jihočeském a Jihomoravském kraji na konci 90. let minulého století, stále se vyskytující případy BSE neboli tzv. „nemoci šílených krav“ a z nedávné doby záchyty aviární influenzy (ptačí chřipky) u volně žijících ptáků a ohniska této nákazy v hospodářstvích s drůbeží v obcích Tisová, Nořín, Netřeby a Choceň na Orlickoústecku. Celkem v těchto hospodářstvích bylo nutno utratit 103 378 kusů drůbeže (tento počet byl uveden ve zprávě o Vysocepatogenní Aviární influenze v České republice 1/2006 – 9/2007, Státní veterinární správa, 2007). Likvidace ohnisek této nákazy si vyžádala zapojení složek IZS a zde se také ukázala nutnost této vzájemné spolupráce a zapojení sil a prostředků při řešení takové mimořádné události.

Kromě řešení likvidace nebezpečných nákaz zvířat spolupracuje Státní veterinární správa se složkami IZS při řešení dalších mimořádných událostí jako jsou povodně, chemická a radiační havárie.

Jaké jsou orgány veterinární správy? Co je pohotovostní plán SVS ČR, a pro které nákazy se vypracovává? Jakým způsobem spolu spolupracují orgány veterinární správy a složky IZS? Odpovědi na tyto otázky a některé další důležité informace jsou zpracovány v mé bakalářské práci. Na závěr mé práce jsem se vypracovala návrh brožury, která by měla informovat veřejnost o ptačí chřipce.

2. ZÁKLADNÍ POJMY

Pro definování základních pojmů nezbytných k porozumění této práce jsem použila publikace Záchrana zvířat od Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, Ostrava 1998 a Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu vydané Ministerstvem vnitra České republiky, Praha 2009. Dále to byla základní veterinární a krizová legislativa, zejména zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči ve znění pozdějších změn a doplňků, vyhláška č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka ve znění pozdějších změn a doplňků, zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému ve znění pozdějších změn a zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení ve znění pozdějších změn.

Asanace

Soubor opatření zahrnující shromažďování (sběr), přepravu (svoz), neškodné odstraňování a další zpracování vedlejších živočišných produktů. Dále ničení nebo odstraňování původců nákaz a jejich přenašečů (dezinfekce, dezinsekce, deratizace, popřípadě i dezodorizace).

Asanační podnik (kafilérie)

Zařízení, na určitém území, jehož předmětem činnosti je shromažďování, přeprava, neškodné odstraňování a další zpracovávání vedlejších živočišných produktů.

Deratizace

Opatření k hubení škodlivých hlodavců působících hospodářské škody a ohrožujících zdraví hospodářských zvířat přenášením nákaz a parazitů.

Dezinfekce (ohnisková)

Soubor opatření v ohnisku nákazy za účelem zabránění šíření nákazy v ohnisku i mimo ohnisko nákazy. Uskutečňuje se jako průběžná desinfekce (po dobu trvání ohniska nákazy) a závěrečná (po uplynutí pozorovací doby jako základní podmínka zrušení ohniska nákazy).

Dezinsekce

Opatření k hubení členovců, hmyzu a některých zevních parazitů, škodlivých pro zdraví a pohodu zvířat.

Epizootie

Prudké nakažlivé onemocnění zvířat, které se rychle šíří i mimo oblast původního výskytu; epizootický proces je charakterizován středním stupněm intenzivnosti s tendencí k značnému rozšíření mezi zvířaty postiženého stáda, v regionu i celé země.

Epizootologické šetření

Šetření zaměřené k vysledování možných zdrojů a cest zavlečení původce nákazy do určitého chovu zvířat a dalších chovů tak, že nastane epizootie, resp. epizootický proces.

Evakuace

Evakuace je souhrn organizačních a technických opatření zabezpečujících přemístění osob, zvířat a věcných prostředků v daném pořadí priority z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, ve kterých je zajištěno pro osoby náhradní ubytování a stravování (nouzové přežití), pro zvířata ustájení a pro věcné prostředky uskladnění.

Inkubační doba

Časový interval potřebný k tomu, aby se původce nákazy po vniknutí do organismu hostitele pomnožil či prodělal určitý vývoj a poté vyvolal první klinické příznaky onemocnění.

Integrovaný záchranný systém (IZS)

Koordinovaný postup složek IZS při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

Karanténa

Dočasné oddělené umístění zvířat před jejich zařazením do chovu nebo zvířat podezřelých z nákazy zvířat nebo zvířat podezřelých z nakažení v jehož průběhu se provádějí preventivní, diagnostické, popřípadě i léčebné úkony k ochraně před zavlečením nebo šířením nálezů zvířat.

Kadáver

Tělo uhynulého, nedonošeného, mrtvě narozeného nebo utraceného zvířete.

Kontrolované pásmo

Zpravidla okruh o poloměru minimálně 10 km kolem ohniska (podle druhu nálezů).

Krizová situace

Mimořádná událost, v jejímž důsledku se vyhláší stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. Jsou při ní ohroženy důležité hodnoty, zájmy či statky státu a jeho občanů a hrozící nebezpečí nelze odvrátit a způsobené škody odstranit běžnou činností orgánů veřejné moci, ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních a jiných služeb a právnických a fyzických osob.

Krizový stav

Stav, který vyhláší hejtman kraje nebo primátor hlavního města Prahy (stav nebezpečí), vláda ČR, popř. předseda vlády ČR (nouzový stav) nebo Parlament ČR (stav ohrožení státu a válečný stav) v případě hrozby nebo vzniku krizové situace a v přímé závislosti na jejím charakteru a rozsahu.

Krizový štáb kraje

Krizový štáb kraje zřizuje hejtman kraje, v Praze primátor hlavního města Prahy jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací.

Likvidační práce

Činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí, přičemž následky se rozumí účinky (dopady) a rizika působící na osoby, zvířata, věci a životní prostředí.

Mimořádná situace

Situace vzniklá v určitém prostředí v důsledku hrozby vzniku nebo důsledku působení mimořádné události, která je řešena obvyklým způsobem složkami integrovaného záchranného systému, bezpečnostního systému, systému ochrany ekonomiky, obrany apod. a příslušnými orgány za použití jejich běžných oprávnění, postupů a na úrovni běžné spolupráce bez vyhlášení krizových stavů.

Mimořádná veterinární opatření

Opatření nařízená rozhodnutím krajské veterinární správy nebo Městské veterinární správy v Praze, popřípadě Státní veterinární správy, která jsou definována veterinárním zákonem.

Mimořádná událost

Škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Nákazová komise

Určená skupina zaměstnanců veřejné správy, zřízená ředitelem krajské veterinární správy nebo Městské veterinární správy v Praze a která je jeho poradním orgánem.

Nákazová situace

Výskyt nebezpečné nákazy na určitém území nebo v určitém hospodářství.

Nákazy

Nakažlivé (infekční, přenosná) onemocnění zvířat, na něž se vztahují ustanovení zvláštních předpisů o ochraně zvířat a zdolávání nákaz.

Nákazy na seznamu OIE

Nákazy uvedené na seznamu Mezinárodního úřadu pro nákazy se sídlem v Paříži, jejichž výskyt může mít v postiženém regionu vážné hospodářské dopady.

Nouzová vakcinace

Nouzová vakcinace proti nebezpečné naze se provádí pouze výjimečně. Lze k ní přistoupit jestliže Státní veterinární správa ČR (SVS) uvědomila předtím o tomto opatření Komisi a musí být přítom brán zřetel zejména na stupeň koncentrace zvířat v určitých oblastech, na nezbytnost chránit určitá plemena zvířat a na zeměpisnou oblast, v níž se nouzové očkování zvířat provádí. SVS určí na základě kladného vyjádření Komise, že je třeba změnit, rozšířit, ukončit nouzové očkování nebo v něm pokračovat.

Nutná porážka

Porážka nemocného, z nemoci podezřelého nebo poraněného jatečného zvířete na jatkách, popřípadě odůvodňuje-li to stav zvířete – i mimo jatky za podmínek určených veterinárním lékařem

Ohnisko nákazy zvířat

Mimořádnými veterinárními opatřeními vymezené území, chov, stáj, farma, kde byla prokázána nákaza.

Ochranné pásmo

Zpravidla území o poloměru minimálně 3 km kolem ohniska nákazy zvířat.

Pásmo dozoru

Zpravidla území o poloměru 10 km kolem ohniska nákazy zvířat.

Pohotovostní plán Státní veterinární správy

Dokument vypracovaný pro případ výskytu nebezpečných nákaz vyjmenovaných v zákoně o veterinární péči, jakož i pro případ vzniku mimořádné situace.

Potvrzení nákazy

Úřední zjištění výskytu nákazy, které je podloženo laboratorními výsledky, popřípadě jde-li o epizootii výsledkem klinického vyšetření nebo epizootologického šíření, a které je důvodem pro nařízení ochranných a zdolávacích opatření.

Povodeň

Povodeň je přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku. Přechodné výrazné stoupnutí vodní hladiny konkrétního vodního toku, při kterém se voda z koryta vylévá, způsobuje následně zaplavení bezprostředního i blízkého okolí vodního toku, ohrožuje životy a majetek, devastuje životní prostředí a působí značné materiální škody. Povodeň je i stav, kdy voda

může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami či chodem ledů (přirozená povodeň), nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (zvláštní povodeň). Povodňové stupně aktivity: I. stupeň – stav bdělosti, II. stupeň – stav pohotovosti, III. stupeň – stav ohrožení.

Původce nákazy

Jakýkoliv organismus, který je schopen vyvolat nákazu člověka nebo zvířete. Patří sem mikroorganismy (viry, rickettsie, bakterie, houby, protozoa), dále helminti (červi) a členovci.

Ústřední krizový štáb (ÚKS)

Pracovní orgán vlády ČR k řešení krizových situací, zařazený vládou ČR do systému BRS. ÚKS připravuje návrhy na řešení krizových situací BRS nebo v případě nebezpečí z prodlení přímo vládě ČR. Podle charakteru krizové situace jmenuje předseda vlády ČR a BRS, který rozhoduje o aktivaci ÚKS, předsedou ÚKS ministra vnitra nebo ministra obrany.

Ústřední nákazová komise

Určená skupina pracovníků, kterou zřizuje ministr zemědělství v dohodě s ústředními orgány státní správy, jimž přísluší některé úkoly související s předcházením vzniku a šíření nebezpečných nálezů zvířat, jako trvalý poradní orgán ministra zemědělství.

Záchranné práce

Činnosti k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin.

Zoonóza

Onemocnění nebo infekce, které jsou přirozeně přenosné přímo nebo nepřímo mezi zvířaty a lidmi. Původcem zoonózy – virus, bakterie, houba, parazit nebo jiná biologická entita, které mohou způsobit zoonózu.

Zvířata podezřelá z nákazy zvířat

Zvířata u nichž se projevují klinické příznaky vyvolávající podezření, že jde o určitou nákazu zvířat, anebo zvířata, o nichž je podle výsledků vyšetření nutno mít za to, že jsou podezřelá z určité nákazy zvířat.

Zvířata podezřelá z nakažení

Zvířata, u nichž se neprojevují klinické příznaky vyvolávající podezření, že jde o určitou nákazu zvířat, o nichž však lze mít za to, že přišla přímo nebo nepřímo do styku s jejím zdrojem.

Zvíře vnímavého druhu

Jakékoliv domácí nebo volně žijící zvíře, které může onemocnět určitou nákazou.

3. LEGISLATIVA

Orgány veterinární správy, jako Státní veterinární správa jsou správním úřadem působícím na celém území České republiky a je zřízena na základě zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči. Kromě dozoru nad zdravím zvířat a nezávadností potravin živočišného původu, dohlíží orgány veterinární správy na ochranu našeho území před zavlečením a nebo šířením nebezpečných nákaz zvířat a tím i nad ochranou zdraví lidí. [1] Jako každá složka státu má svá práva a povinnosti, která jsou dána legislativou České republiky a také předpisy Evropského společenství. Legislativa je pro potřeby této práce rozdělena do dvou částí:

- Krizová legislativa a další související předpisy
- Legislativa související s problematikou nákaz zvířat

3.1 Krizová legislativa a další související předpisy

3.1.1 Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

Tento zákon stanovuje jednotlivé složky integrovaného záchranného systému, vymezuje jejich působnost. Také stanovuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádnou událost a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizových stavů (stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu, válečného stavu). [2]

Veterinární správa patří podle tohoto zákona § 4 odst.2 do ostatních složek IZS. Dále spolupráce veterinární správy se složkami IZS se zahajuje na základě žádosti o společné řešení mimořádné události dle § 34 zákona o IZS. [2]

3.2.1 Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

Stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisí se zajištěním obrany České republiky před vnějším napadením a při jejich řešení. [3]

V případě, kdy jsou nařízena mimořádná veterinární opatření podle zvláštního právního předpisu (§ 15 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči) a vzniklé ohrožení má povahu mimořádné události a hrozí, že přeroste v krizový stav, stává se krajská nákazová komise součástí krizového štábu kraje a Ústřední nákazová komise součástí Ústředního krizového štábu. [4]

3.3.1 Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy

Zákon upravuje přípravu hospodářských opatření pro stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení a válečný stav (krizové stavy) a přijetí hospodářských opatření po vyhlášení krizových stavů. [5]

Zákon stanoví pravomoc vlády, a správních úřadů při přípravě a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy. Stanoví též práva a povinnosti fyzických a právnických osob při přípravě a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy. [5]

3.4.1 Další související předpisy

- **Vyhláška č. 328/2000 Sb.**, o některých podrobnostech zabezpečení IZS
- **Zákon č. 18/1997 Sb.**, o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření
- **Vyhláška č. 319/2002 Sb.**, o funkci celostátní radiační monitorovací sítě
- **Zákon č. 254/2001 Sb.**, o vodách

3.2 Legislativa související s problematikou nákaz zvířat

3.1.2 Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon)

Zákon stanoví požadavky veterinární péče na chov a zdraví zvířat a na živočišné produkty a upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osob, působnost a pravomoc orgánů vykonávající státní správu v oblasti veterinární péče. Všechny práva a povinnosti, která veterinární správa má jsou popsány v tomto zákoně. Zákon je rozdělen do několika částí (Hlav) [6]:

Hlava I Základní ustanovení

- Vysvětluje veterinární péči a základní pojmy

Hlava II Zdraví zvířat a jeho ochrana

- Udává povinnosti pro chovatele – podmínky chovu včetně výživy zvířat, jejich lékařskou péči a podávání léčiv, včetně kontroly, zdolávání a šíření nákaz nebo onemocnění zvířat
- Stanovuje přemístění a vnitrostátní přepravu zvířat – veterinární osvědčení k přemístění, povinnost vedení evidence zvířat a o čištění a desinfekci dopravního prostředku, povinnost pro chovatele, aby zajistil před, během a po přepravení napojení a nakrmení zvířat
- Nebezpečné nákazy a jejich zdolávání – ohlašovací povinnost pro chovatele a veterinárního lékaře, úkoly a povinnosti veterinárních lékařů a orgánů veterinární správy při podezření a během zdolávání nákazy, včetně ochranných a zdolávacích opatření

Hlava III Zdravotní nezávadnost živočišných produktů

- Základní veterinární požadavky na živočišné produkty
- Veterinární vyšetření
- Povinnosti pro osoby vyrábějící a zpracovávající živočišné produkty – mít osvědčení, dodržovat hygienický režim a technologický postup při zpracování produktů živočišného původu, povinnosti pro provozovatele jatek
- Stanovuje přepravu živočišných produktů

Hlava IV Veterinární podmínky dovozu, vývozu a tranzitu

- Základní veterinární podmínky dovozu, vývozu a tranzitu veterinárního zboží, povinnosti pro zúčastněné osoby
- Stanovuje pohraniční veterinární kontrolu

Hlava V Veterinární asanace

- Stanovuje asanační činnost

Hlava VI Státní správa ve věcech veterinární péče

- Stanovuje jednotlivé orgány veterinární správy a jejich úkoly, státní veterinární dozor a mimořádná veterinární opatření

Hlava VII Odborná veterinární činnost a jejich výkon

- Zahrnuje soukromé veterinární lékaře a veterinární techniky, popisuje odbornou způsobilost a odbornou veterinární činnost

Hlava VIII Veterinární přípravky a veterinární technické prostředky

Hlava IX Náhrada nákladů, ztrát a škod vzniklých v souvislosti s nebezpečnými nákazami

Hlava X Sankce

3.2.2 Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

Účelem zákona je chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem. Zákon zahrnuje sedm částí a ty obsahují [7]:

Obecná ustanovení

- Zahrnuje základní pojmy a popis toho co se považuje za týrání
- Důvody k usmrcení zvířete – žádné zvíře nesmí být bezdůvodně utraceno

Ochrana zvířat při usmrcování, použití znecitlivění a ochrana zvířat při veřejných vystoupeních

- Porážení nebo utracení nemocných, vyčerpaných nebo zraněných zvířat - Pokud je přežívání nemocného, vyčerpaného nebo zraněného zvířete spojeno s jeho nepřiměřeným utrpením, provede se jeho porážka nebo utracení
- Požadavky na vykládku a přehánění zvířat na jatkách
- Fixaci zvířat před omrácením, porážením nebo usmrcením
- Postupy omračování zvířat
- Postup při vykrvování jatečných zvířat
- Postupy při usmrcování zvířat
- Ochranu zvířat při veřejném vystoupení a ochranu zvířat při chovu
- Veřejná vystupování zvířat – Veřejným vystoupením se rozumí jednorázové nebo opakované provádění činnosti se zvířetem nebo zvířaty chovatele, s výjimkou cílených pohybových aktivit a předvádění zvířat zoologickou zahradou nebo záchrannou stanicí, které je přístupné veřejnosti, a to i prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků, za účelem výchovy, vzdělávání, reklamy, soutěže nebo za účelem podnikání, nebo činnost, při které vznikne doklad o zvířeti, který je hodnocením jeho vzhledu, výkonu nebo určitých vloh; za veřejné vystoupení se považuje i svod zvířat

Ochrana zvířat při přepravě

- Maximální dobu trvání přepravy a technické požadavky kladené na dopravní prostředky
- Odbornou způsobilost na úseku ochrany zvířat při přepravě
- Obecné podmínky pro přepravu zvířat
- Způsobilost zvířat k přepravě
- Dopravní prostředky
- Postupy při přepravě

Ochrana hospodářských zvířat, zvířat v zájmových chovech a volně žijících zvířat

- Ochranu hospodářských zvířat
- Ochranu zvířat v zájmových chovech
- Zvláštní podmínky pro obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy
- Toulavá a opuštěná zvířata
- Ochranu volně žijících zvířat
- Zakázané činnosti s volně žijícími zvířaty
- Ochranu handicapovaných zvířat

Ochrana pokusných zvířat

- Podmínky péče o pokusná zvířata
- Preventivní péče o zdraví pokusných zvířat
- Podmínky ochrany při přemísťování a přepravě pokusných zvířat
- Podmínky pro udělení akreditace osobě provozující uživatelské zařízení
- Podmínky pro udělení osvědčení osobě provozující chovné nebo dodavatelské zařízení
- Posuzovatelé
- Uživatelská zařízení
- Vedoucí pokusu
- Projekt pokusů
- Zahájení a ukončení pokusu
- Chovná, dodavatelská a uživatelská zařízení
- Ochranu zvířat při provádění pokusů

Orgány ochrany zvířat

- Ministerstvo
- Ústřední komise
- Orgány veterinární správy
- Příslušné státní orgány
- Obce
- Obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Správní delikty

- Přestupky a zvláštní opatření

3.3.2 Další související předpisy

- **Zákon č. 91/1996 Sb.**, o krmivech
- **Zákon č. 154/2000 Sb.**, o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat
- **Vyhláška č. 299/2003 Sb.**, o opatření pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka
- **Vyhláška č. 296/2003 Sb.**, o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a opatření a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností
- **Vyhláška č. 36/2007 Sb.**, o opatření pro tlumení aviární chřivky
- **Vyhláška č. 389/2004 Sb.**, o opatření pro tlumení slintavky a kulhavky a jejímu předcházení a o změně vyhlášky č. 299/2003 Sb.
- **Vyhláška č. 202/2004 Sb.**, o opatření pro předcházení a zdolávání afrického moru prasat
- **Vyhláška č. 290/2008 Sb.**, o veterinárních požadavcích na živočichy pocházející z akvakultury a produkty akvakultury, o opatření a zdolávání některých nákaz vodních živočichů
- **Směrnice Rady 2003/85/ES**, kterou se stanoví opatření Společenství pro tlumení slintavky a kulhavky
- **Směrnice Rady 2001/89/ES**, o opatřeních Společenství pro tlumení klasického moru prasat
- **Směrnice Rady 2005/94/ES**, o opatřeních Společenství pro tlumení chřivky ptáků
- **Směrnice Rady 92/66/EHS**, kterou se zavádějí ustanovení pro tlumení Newcastleové choroby
- **Směrnice Rady 2000/75/ES**, kterou se stanoví zvláštní ustanovení týkající se tlumení a eradikace katarální horečky ovcí
- **Směrnice Rady 2002/60/ES**, kterou se stanoví zvláštní ustanovení pro tlumení afrického moru prasat a kterou se mění směrnice 92/119/EHS
- **Směrnice Rady 92/119/EHS**, kterou se zavádějí obecná opatření Společenství pro tlumení některých nákaz zvířat a zvláštní opatření týkající se vezikulární choroby prasat
- **Směrnice rady 2006/88/ES**, o veterinárních požadavcích na živočichy pocházející z akvakultury a produkty akvakultury a o prevenci a tlumení nákaz některých živočichů
- **Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001**, o stanovení pravidel pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií
- **Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 1774/2002**, o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu, které nejsou určeny pro lidskou spotřebu

4. ORGÁNY VETERINÁRNÍ SPRÁVY

Podle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči jsou orgány veterinární správy Státní veterinární správa, Krajská veterinární správa a Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv. [6]

Veterinární správa spolupracuje s orgány na ochranu zvířat, hygienickou službou a Českou zemědělskou a potravinářskou inspekcí. Stejně tak orgány veřejné správy, Policie ČR a obecní policie spolupracuje s orgány veterinární správy. Podílí se na zvyšování a kontrole plnění mimořádných veterinárních opatření při předcházení, šíření a zdolávání nebezpečných nákaz.

4.1 Státní veterinární správa

Státní veterinární správa podle § 48 zákona č. 166/1999 Sb. [6]:

- zpracovává programy ochrany zdraví zvířat a péče o zdravotní nezávadnost živočišných produktů a organizuje jejich uvádění do praxe,
- předkládá ministerstvu ke schválení návrhy programů ozdravování hospodářských zvířat od nebezpečných nákaz, návrhy zásad pro vypracování pohotovostních plánů pro případ výskytu některých nebezpečných nákaz a vzniku mimořádné situace a návrhy na stanovení rozsahu povinných preventivních a diagnostických úkonů k předcházení vzniku a šíření nákaz a k jejich zdolávání, jakož i na určení, které z nich budou hrazeny z prostředků státního rozpočtu, a zabezpečuje jejich plnění. Při vzniku mimořádné situace organizuje využití pojízdných veterinárních laboratoří a činnost středisek pro likvidaci nebezpečných nákaz,
- navrhuje ministerstvu stanovení mimořádných veterinárních opatření, prohlášení nákazy za zdolanou a zrušení jím stanovených opatření, popřípadě zmírnění nebo zrušení některých z nich ještě před prohlášením nákazy za zdolanou, koordinuje přijímání a provádění mimořádných veterinárních opatření, která se týkají územních obvodů dvou a více okresních veterinárních správ,
- řídí krajské veterinární správy, rozhoduje o opravných prostředcích proti jejich rozhodnutím a proti rozhodnutím Ústavu,
- řídí státní veterinární ústavy a koordinuje jejich odbornou činnost na úsecích diagnostiky nákaz zvířat, veterinární kontroly hygieny plemenitby, vyšetřování živočišných produktů a zjišťování přítomnosti cizorodých látek v krmivech, potravinách živočišného původu a životním prostředí,
- vykonává státní veterinární dozor a vydává závazné pokyny k odstranění zjištěných nedostatků,
- vydává závazné posudky v případech, v nichž si jejich vydávání vyhradí,
- určuje veterinární podmínky, za nichž lze povolit konání svodu zvířat s mezinárodní účastí,
- dává z hlediska zdravotní nezávadnosti souhlas k biologickému zkoušení dosud nepoužívaných krmiv, jejich výrobě, dovozu a uvádění do oběhu,
- stanoví veterinární podmínky dovozu veterinárního zboží a tranzitu zvířat a schvaluje provozy, v nichž lze vyrábět živočišné produkty určené k vývozu,
- registruje soukromé veterinární lékaře,

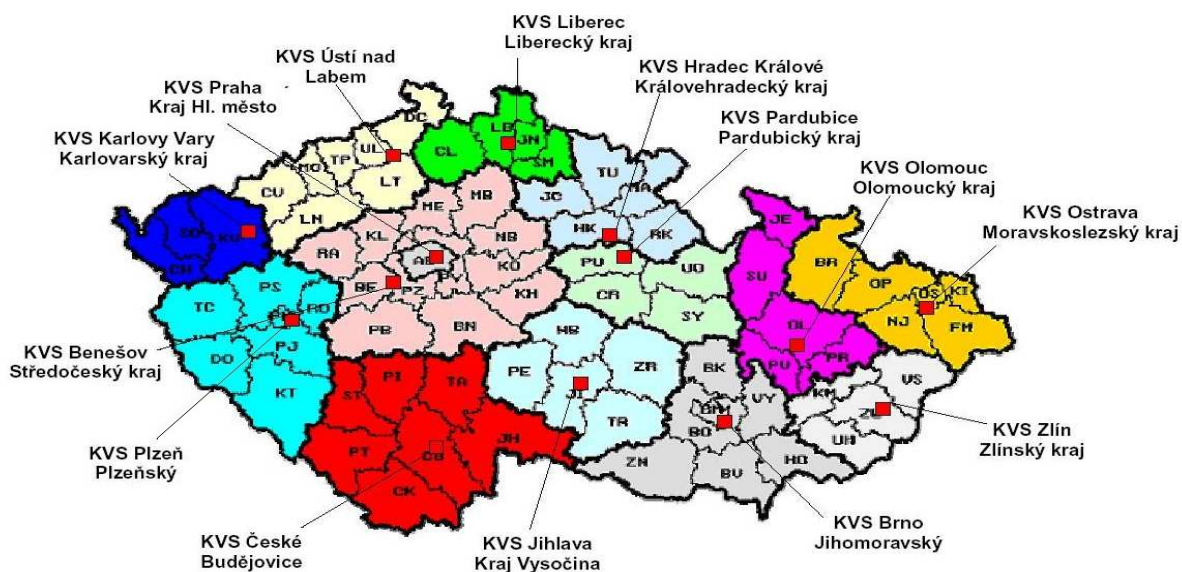
- vydává, mění a odnímá fyzickým a právnickým osobám povolení
 - k provádění laboratorní, popřípadě jiné veterinární diagnostické činnosti, jejíž výsledky mají být využívány pro účely státního veterinárního dozoru,
 - k provozování asanačního podniku,
- shromažďuje, zpracovává a vyhodnocuje informace o výskytu a vývoji nebezpečných nálezů a o vývoji ukazatelů zdravotní nezávadnosti živočišných produktů a provozuje informační a komunikační systém, jímž se shromažďují a předávají data z jednotlivých oblastí veterinární péče uvedených v § 2 veterinárního zákona,
- organizuje atestační studium úředních veterinárních lékařů a uděluje atestace,
- spolupracuje
 - s Agrární komorou, s Komorou veterinárních lékařů České republiky, se zájmovými a s dalšími profesními organizacemi v otázkách týkajících se jejich působnosti a společného zájmu,
 - se zahraničními veterinárními službami a příslušnými mezinárodními organizacemi zpracovává programy ochrany zdraví zvířat a péče o zdravotní nezávadnost živočišných produktů

4.2 Krajská veterinární správa

Krajská veterinární správa podle § 49 zákona č. 166/1999 Sb. [6]:

- vypracovává pohotovostní plány pro případ výskytu slintavky a kulhavky, vezikulární choroby prasat, moru koní, afrického moru prasat, moru prasat, moru drůbeže (influenzy drůbeže) a pseudomoru drůbeže (Newcastleské choroby drůbeže), podle potřeby i pro případ výskytu jiné nebezpečné nákazy, jakož i pro případ vzniku mimořádné situace a zabezpečuje jejich plnění,
- organizuje provádění povinných preventivních a diagnostických úkonů k předcházení vzniku a šíření nálezů a k jejich zdolávání,
- vyhláší mimořádná veterinární opatření v obvodu své působnosti nebo jeho části, přesahující územní obvod obce, prohlašuje nález za zdolanou a ruší vyhlášená mimořádná veterinární opatření, popřípadě zmírňuje nebo ruší některá z nich ještě před prohlášením nálezů za zdolanou a dohlíží na plnění vyhlášených opatření,
- rozhoduje o nařízení mimořádných veterinárních opatření, jimiž se ukládají povinnosti individuálně určeným fyzickým a právnickým osobám, o prohlášení nálezů za zdolanou a o zrušení nařízených opatření, popřípadě zmírnění nebo zrušení některých z nich ještě před prohlášením nálezů za zdolanou a dohlíží na plnění nařízených opatření,
- oznamuje na základě výsledků předběžného vyšetření zvířat podezření z výskytu nebezpečné nákazy Státní veterinární správě a po jejich potvrzení výskyt této nákazy příslušnému okresnímu úřadu, obci a orgánu Policie České republiky, výskyt nemoci přenosné ze zvířat na člověka též příslušnému orgánu hygienické služby,
- z nálezových důvodů může nařídit chovateli, aby předvedl zvíře k veterinárnímu vyšetření, ochrannému očkování nebo k provedení jiného odborného veterinárního úkonu, a určuje podmínky karantény,

- vykonává státní veterinární dozor a vydává závazné pokyny k odstranění zjištěných nedostatků,
- vydává závazné posudky pro územní, stavební a kolaudační řízení a osvědčuje splnění požadavků a podmínek stanovených pro zacházení se živočišnými produkty,
- určuje veterinární podmínky, za nichž lze povolit konání svodu zvířat, jehož se zúčastní pouze zvířata chovaná v České republice, a stanoví veterinární podmínky k provádění pokusů na zvířatech,
- tomu, kdo vyrábí, zpracovává, dováží, ošetřuje, skladuje, přepravuje, uvádí do oběhu a používá krmiva, stanovuje veterinární podmínky a opatření pro použití krmiv tak, aby bylo vyloučeno ovlivnění krmiv činiteli, které působí nepříznivě na jejich zdravotní nezávadnost. U krmiv, jež byla ošetřena látkami škodlivými zdraví lidí nebo zvířat nebo jinak nepříznivě ovlivňujícími živočišné produkty anebo do nichž byly takové látky přidávány v souladu se schváleným technologickým postupem a která proto mohou být použita ke krmení jen po uplynutí stanovené ochranné lhůty, stanovuje v případě potřeby tuto lhůtu nebo jiné veterinární podmínky a opatření. Zde stanovené veterinární podmínky, opatření a ochranné lhůty také kontroluje,
- vydává veterinární osvědčení,
- provádí prohlídku jatečných zvířat a masa, jakož i veterinární vyšetření ostatních živočišných produktů a rozhoduje o jejich použitelnosti (požitelnosti) podle § 20 veterinárního zákona,
- provádí pohraniční veterinární kontrolu a veterinární kontrolu v místě určení,
- vykonává veterinární prosektorskou činnost v asanačních podnicích,
- registruje absolventy středních odborných škol veterinárního oboru, popřípadě absolventy pomaturitního studia veterinárního oboru, kteří jsou oprávněni vykonávat některé odborné veterinární úkony podnikatelským způsobem
- vydává, mění a odnímá fyzickým a právnickým osobám povolení k výkonu veterinární asanační činnosti, nejde-li o povolení k provozování asanačního podniku,
- ukládá pokuty za nesplnění nebo porušení povinností, požadavků nebo podmínek stanovených tímto zákonem

Obrázek č.1 Krajské veterinární správy [8]

4.3 Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv

Vykonává činnost v oblastech regulace veterinárních přípravků, léčiv a veterinárních technických prostředků. Kromě Státní a Krajské veterinární správy spolupracuje s dalšími orgány státní správy zejména se Státním ústavem pro kontrolu léčiv, Státní rostlinářskou správou a Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským. Zřizovatelem je Ministerstvo zemědělství.

5. SPOLUPRÁCE SVS SE SLOŽKAMI IZS

SVS ČR má řadu povinností, které vyplývají ze zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči. Jedná se především o předcházení vzniku a šíření nebezpečných nákaz a dalších onemocnění zvířat a jejich zdolávání, ochrana zdraví lidí před nemocemi přenosnými ze zvířat na člověka, péči o zdravotní nezávadnost živočišných produktů a krmiv a ochranu lidí před jeho poškozením nebo ohrožením živočišnými produkty, dále ochranu území ČR před zavlečením nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka a před dovozem zdravotně závadných živočišných produktů a krmiv ze zahraničí a některé další, které vyplývají z § 2 veterinárního zákona. Dojde-li k mimořádné události (výskytu nebezpečných nákaz, nehodě při přepravě zvířat aj.), případně událost přeroste v krizový stav, nemá SVS ČR dostatečné množství sil a prostředků k řešení těchto situací. V tomto případě je nezbytná součinnost se složkami IZS. Spolupráce se složkami IZS musí být podložena žádostí o společné řešení mimořádné události dle § 34 zákona č. 239/2000 Sb., o IZS. Musí být písemná nebo formou záznamu z jednání příslušné nálezové komise, případně telefonicky (na OPIS) a podat se na [9]:

- GŘ HZS ČR nebo na OPIS GŘ HZS ČR, nebo
- Řediteli HZS kraje, případně OPIS kraje.

Právním důsledkem této žádosti je organizace záchranných a likvidačních prací zejména na úrovni [9]:

- Místa zásahu – v místě bezprostředního působení mimořádné události, zpravidla v ohnisku nákazy nebo v ochranném pásmu, kde bude stanoven velitel zásahu pro koordinaci nasazených složek IZS dle § 19 zákona č. 239/2000 Sb., o IZS.
- Operačního řízení společného zásahu složek IZS – prostřednictvím OPIS HZS
- Obce s rozšířenou působností, kraje a Ministerstva vnitra jako tzv. strategické řízení, při kterém bude vytvořen pro koordinaci záchranných a likvidačních prací příslušný krizový štáb.

Všechna opatření a postup orgánu veterinární správy dle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči budou v souladu s § 4 odst. 5 zákona č. 239/2000 Sb., o IZS plně respektována na všech úrovních řízení v IZS. V případě, že pravomoc orgánů veterinární správy, starostů obcí s rozšířenou působností, hejtmanů kraje nebo Ministerstva vnitra při koordinaci záchranných a likvidačních prací ve prospěch provádění mimořádných veterinárních opatření nařízených příslušným orgánem veterinární správy nebude stačit k zabezpečení mimořádných veterinárních opatření nebo odstranění důsledků jimi způsobených, vyhlásí se v souladu se zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení odpovídající krizový stav. [9]

5.1 Úkoly orgánů a složek IZS ve prospěch mimořádných veterinárních opatření

5.1.1 OPIS IZS

Činnost:

OPIS GŘ HZS ČR soustřeďuje požadavky o pomoc jednotlivých krajů, tím se zamezuje nekontrolovatelnému uplatňování požadavků krajů a obcí a umožňuje se koordinovat využití sil a prostředků složek IZS. [9]

5.2.1 Hasičský záchranný sbor ČR (HZS ČR)

Činnost [9],[10]:

- zabezpečuje nepřetržitou informovanost a spojení prostřednictvím OPIS HZS,
- do aktivace krizového štábu plní úkoly velitele zásahu v postiženém místě, velitel zásahu bude využívat oprávnění ze zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů a § 19 zákona č. 239/2000 Sb., o IZS,
- hašení požárů, záchranné a likvidační práce,
- přepravu vzorků k potvrzení nákazy vozidlem s právem přednostní jízdy do národní referenční laboratoře,
- podílí se na:
 - zajištění dodávek vody k dekontaminaci a dezinfekci,
 - likvidaci uhynulých nebo utracených zvířat,
 - nezbytných zemních pracích ,
 - činnosti stanovišť k desinfekci osob, prostředků a desinfekci ploch,
- poskytuje dopravní a mechanizační prostředky k zajištění přežití v uzavřených územích,
- spolu s PČR a AČR se podílí na uzavírání prostoru ohniska nákazy.

5.3.1 Policie ČR (PČR)

Činnost [9],[10]:

- podílí se na zabezpečení pořádku a bezpečnosti v a kolem místa mimořádné události,
- zabezpečuje uzávěry prostoru, kde se provádí ochranná a zdlavací opatření,
- zabezpečuje dohled nad dodržováním zásad ochrany před případným rozšířením nákazy z místa výskytu podle pokynů orgánů veterinární správy nebo na příkaz velitele zásahu s ohledem na vybavení Policie ČR ochrannými prostředky,
- zajišťuje přepravu vzorků do národní referenční laboratoře,
- zajišťuje dopravní opatření při přesunu AČR.

5.4.1 Zdravotnická záchranná služba

Činnost [10]:

- plní úkoly v součinnosti s orgány veterinární služby.

5.5.1 Armáda ČR (AČR)

Činnost [9],[10]:

- zabezpečuje dodávky vody potřebné k dekontaminaci a dezinfekci,
- podílí se na likvidaci uhynulých nebo utracených zvířat,
- zajišťuje nezbytné zemní práce a zásobování obyvatel v uzavřených územích dopravními a mechanizačními prostředky,
- zabezpečuje činnost stanovišť k desinfekci osob a prostředků v průběhu likvidace ohniska i po ukončení činnosti,
- posiluje Policii ČR na základě nařízení vlády.

5.6.1 Krizový štáb,

Činnost [9],[10]:

- je to orgán pro koordinaci složek IZS uplatňovanou starosty obcí s rozšířenou působností, hejtmany a Ministerstvem vnitra a aktivuje se po vyžádání příslušným orgánem veterinární správy,
- v souladu s orgány veterinární správy zpracovávají návrhy na opatření, analyzují a hodnotí situaci v zasaženém území,
- dokumentují a posuzují nasazení sil a prostředků,
- monitorují základní životní podmínky obyvatel zasaženého území a organizují jejich ochranu, zejména v uzavřených prostorech ohniska nákazy,
- evidují činnost a postup při záchranných a likvidačních pracích,
- organizují komunikaci s postiženým územím a zpracovávají informace pro sdělovací prostředky.

5.7.1 Hejtmán a starostové obcí s rozšířenou působností

Činnost [9],[10]:

- koordinují záchranné a likvidační práce v souladu s havarijním plánem a požadavky orgánu veterinární správy (konkrétně s KVS),
- zabezpečují základní životní potřeby a podmínky pro obyvatelstvo a logistické podmínky pro činnost zasahujících složek IZS (voda, strava, oblečení, zdravotní péče aj.),
- stanoví přednostní provádění záchranných a likvidačních prací při opatřeních mající dopad na obyvatelstvo a infrastrukturu územních celků,
- zajišťují návaznost krizových opatření na prováděné záchranné a likvidační práce.

6. NEBEZPEČNÉ NÁKAZY ZVÍŘAT

Uvedené nebezpečné nákazy podléhají povinnému hlášení a jsou rozděleny do kategorií podle Mezinárodního úřadu pro nákazy OEI.

6.1 Nákazy společné více druhům

6.1.1 Katarální horečka ovcí (Bluetongue)

Jedná se o virové onemocnění domácích i volně žijících přežvýkavců, ovcí a skotu, zvané taky „modrý jazyk“, přenášené Tiplíky rodu *Culicoides*. Původcem onemocnění je RNA virus čeledi Reoviridae rodu Orbivirus. Inkubační doba je obvykle 5 – 10 dnů. Zdrojem viru jsou infikovaní komáři, krev a sperma. K onemocnění jsou vnímavé hlavně ovce do 1 roku stáří. Mortalita kolísá podle formy 2 – 90 %. [I1],[I2]

Klinické příznaky:

- *horečka*
- *zvýšená salivace*
- *deprese*
- *celková hyperémie kůže, rtů, obličeje, víček a uší*
- *vředy a nekrózy na sliznici dutiny ústní*
- *zmodrání jazyka*
- *průjem s krví*
- *vyhublost*

K laboratornímu vyšetření se používají vzorky krve a orgány čerstvě uhynulých zvířat (slezina, játra, srdce a lymfatické uzliny). Toto onemocnění má sezónní výskyt. [II]

Legislativa:

- *Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon,*
- *Směrnice Rady 2000/75/ES stanovující zvláštní ustanovení pro tlumení a eradikaci katarální horečky ovcí,*
- *Nařízení Komise (ES) č. 1266/2007 o prováděcích předpisech ke směrnici Rady 2000/75/ES, co se týče tlumení, sledování, dozoru a omezení přesunů některých zvířat vnímavých druhů ve vztahu ke katarální horečce ovcí,*
- *Vyhláška č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka.*

6.2.1 Slintavka a kulhavka (SLAK)

Původcem nemoci je RNA virus čeledi *Picornaviridae* rodu *Aphthovirus*. SLAK je považována za zoonózu, avšak výskyt onemocnění u člověka je velmi vzácný. Nejvnímavějšími zvířaty jsou skot, prasata, ovce a kozy. Závažnost viru kolísá podle kmene viru, věku a plemene zvířete. Inkubační doba je 2 – 8 dnů. Virus se vylučuje přes sliny, afty, mléko, výkaly, moč, pot, plodové vody, vydechovaný vzduch, maso, produkty a odpady. Mortalita je u dospělých zvířat nízká 1 – 5 %, ale vyšší u mladých 20 %. [I3],[I4]

Klinické příznaky:

- *Horečka*
- *Nechutenství*

- *Svalový třes*
- *Snížená produkce mléka po dobu 2 – 3 dnů*
- *Zvýšená salivace*
- *Objevují se afty (jazyk, ústní a nosní sliznice, končetiny, mléčná žláza), do 24 hodin dochází k praskání puchýřů*
- *Kulhání a podupávání*
- *Aborty*

V případě podezření na SLAK se odebírají vzorky k laboratornímu vyšetření. Preferovanými vzorky jsou epitel z neprasklých nebo čerstvě prasklých puchýřů a tekutina z puchýřů. Pokud není možné odebrat tyto vzorky odebírá se krev, jícno-hltanový seškrab (Probang test). U prasat se provádí výtěr s krku, případně se použijí těla uhynulých zvířat. Terapie se neprovádí, jen v mimořádných případech může ředitel SVS nařídit nouzovou vakcinaci. [13]

Legislativa :

- *Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon),*
- *Vyhláška č. 389/2004 Sb., o opatření pro tlumení SLAK a jejímu předcházení a o změně vyhlášky č. 299/2003Sb.,*
- *Směrnice Rady 2003/85/ES, kterou se stanoví opatření pro tlumení SLAK,*
- *Vyhláška. č 296/2003 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemístování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností.*

6.3.1 Horečka Údolí Rift

Zoonotické onemocnění hospodářských přežvýkavců, přenášené moskyty. Původcem je RNA virus čeledi *Bunyaviridae* rodu *Phlebovirus*. K onemocnění jsou nejvymávanější ovce, kozy, skot. Inkubační doba je krátká 1 – 6 dnů, u jehňat 12 – 36 hodin. Rozpětí mortality je 5 – 100 % u ovcí, u skotu menší než 10 %. Toto onemocnění může ohrozit život člověka. [15],[16]

Klinické příznaky :

- *Aborty u březích zvířat*
- *Vysoký úhyn novorozených mláďat*
- *Horečka*
- *Zvířata jsou apatická*
- *Výtoky z nozder*
- *Zvětšené mízní uzliny a bolestivé břicho*
- *Někdy se objevuje páchnoucí krvavý průjem*

Pro laboratorní diagnostiku se odebírají vzorky nesrážlivé krve nejlépe od zvířat s horečkou. Slezina, játra a mozek se odebírají z uhynulých, utracených zvířat nebo abortovaných (potracených) plodů. [15]

Legislativa:

- *Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon,*
- *Vyhláška č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka,*
- *Směrnice Rady 92/119/EHS, zavádějící všeobecná opatření Společenství pro tlumení určitých nákaz zvířat, jakož i specifická opatření ve vztahu k vezikulární chorobě prasat.*

6.4.1 Mor skotu

Původcem onemocnění je RNA virus čeledi *Paramyxoviridae* rodu *Morbillivirus*. Hostitelem jsou skot, ovce, kozy, asijská prasata a volně žijící přežvýkavci. Neexistuje predispozice věkem ani pohlavím. Inkubační doba je 14 dní. Zdrojem viru jsou před nástupem horečky slzy, sliny, respirační sekrety, moč a výkaly. Krev a tkáně jsou infekční před projevením klinických příznaků. K infekci dochází přes epitel horních a dolních dýchacích cest. Jsou známy 4 formy: klasická, perakutní, subakutní a atypická. Mortalita je kolem 10 – 20 %. [17],[18]

Klinické příznaky:

- *Horečka*
- *Deprese*
- *Anorexie*
- *Bělavé skvrny o velikosti hlavičky špendlíku na spodních pyscích a dásních*
- *Vzestup dechové a tepové frekvence*
- *Otoky sliznic (ústní, nosní dutiny, spojivek a pohlavních orgánů)*
- *Intenzivní slzení a slinění*
- *Průjem*
- *Dehydratace*
- *Tenesmus (bolestivé nucení na stolici)*
- *Úhyn za 8 – 12 dní, může dojít k odeznění klinických příznaků během 10 dní, úplné uzdravení za 20 – 25 dnů*

Pro laboratorní vyšetření se odebírají vzorky plné krve s heparinem, slezina nebo mízní uzliny uhynulých zvířat, stěry z dutiny nosní a ze spojivek. Terapie se neprovádí, dochází k utracení a neškodnému odstranění zvířat a zvířat podezřelých z nakažení. [17],[18]

Legislativa:

- *Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon,*
- *Vyhláška č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířete na člověka,*
- *Směrnice Rady 92/119/EHS, zavádějící všeobecná opatření Společenství pro tlumení určitých nákaz zvířat, jakož i specifická opatření ve vztahu k vezikulární chorobě prasat.*

6.2 Nákazy ovcí a koz

6.1.2 Mor malých přežvýkavců

Je to nakažlivé onemocnění malých přežvýkavců. Původcem je virus čeledi *Paramyxoviridae* rodu *Morbillivirus*. K onemocnění jsou vnímavější kozy než ovce, mohou být nakažena i divoká zvířata. Inkubační doba je 4 – 6 dní. Onemocnění se rozšiřuje přímým kontaktem a aerosoly. Mortalita závisí na imunitním stavu populace 50 – 100 %. [19]

Klinické příznaky:

- *Horečka*
- *Výtoky z nozder a očí*
- *Zánět spojivek a nosní sliznice*
- *Hnilobný zápach dechu (nekrotická tkáň v tlamě)*
- *Eroze na sliznici dolní dásně pod řezáky*
- *Vodnatý průjem s příměsí krve*
- *Pneumonie (zánět plic)*
- *Kašel a abdominální dýchání (břišní)*

K vyšetření se používají výtěry sliznice (oční, nosní, rektální) a nesrážlivá krev. Infekce není na člověka přenosná. [19]

Legislativa:

- *Vyhláška č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka,*
- *Směrnice Rady 92/119/EHS, zavádějící všeobecná opatření Společenství pro tlumení určitých nákaz zvířat, jakož i specifická opatření ve vztahu k vezikulární chorobě prasat.*

6.2.2 Neštovice ovcí a koz

Zhoubné neštovičné onemocnění ovcí a koz, způsobené virem čeledi *Poxviridae* rodu *Capripoxvirus*. Inkubační doba je 8 – 13 dnů. Zdrojem viru jsou kožní strupy, sliny, nosní a oční sekrety, mléko moč, výkaly. Mortalita závisí na kmenu 0 – 50 %, vnímavější jsou mladá zvířata. [20],[21]

Klinické příznaky:

- *Horečka ke konci inkubační doby*
- *Skvrny (makuly) viditelné na nepigmentované kůži vznikající po 2 – 5 dnech po vypuknutí horečky*
- *Z makul se stávají tvrdé zduřeniny (paluly), které mohou pokrývat celé tělo*
- *Zánět sliznice nosní, spojivek a mízních uzlin*
- *Dýchací potíže*

Materiál na vzorky pro laboratorní vyšetření se získává biopsií či post mortem (po smrti) z lézí na kůži, plicích a lymfatických uzlin během prvního týdne onemocnění. V případě vypuknutí nákazy dochází k utracení postižených zvířat a zvířat, která byla ve styku. Uzdravení z jednoho kmene viru neštovic ovcí a koz poskytuje úplnou ochranu proti čeledi jakéhokoliv kmene viru neštovic ovcí a koz. Toto onemocnění není přenosné na člověka. [20],[21]

Legislativa:

- *Vyhláška č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka,*
- *Směrnice Rady 92/119/EHS, zavádějící všeobecná opatření Společenství pro tlumení určitých nákaz zvířat, jakož i specifická opatření ve vztahu k vezikulární chorobě prasat.*

6.3 Nákazy prasat

6.1.3 Africký mor prasat (AMP)

Vysoce nakažlivé onemocnění prasat vyskytující se ve 4 formách (perakutní, akutní, subakutní, chronická). Původcem onemocnění je DNA virus čeledi *Asfariviridae* rodu *Irodovirus*. Nákaza se vyskytuje pouze u domestikovaných a evropských divokých prasat. Inkubační doba 5 – 10 dnů. Onemocnění se vyznačuje rozdílnou virulencí podle kmene. Zdrojem viru jsou tkáně, výměšky, sekrety nemocných nebo uhynulých zvířat a krev. Mortalita také kolísá podle kmene 0 – 100 %. [22],[23]

Klinické příznaky:

- *Nechutenství*
- *Deprese*
- *Vysoká horečka*
- *Poloha v leže*
- *Překrvení kůže, uší, břich a končetin*
- *Respirační potíže*
- *Zvracení*
- *Krvácení z nosu a končetin*
- *Průjem*
- *Potrat*
- *Masivní úhyn*

Nemoc je přenášena přímým kontaktem, intradermálně kousnutím infikovaných klíšťat (*Ornithodoros moubata*), kontaminovanými předměty nebo zbytky obsahující nepovařené vepřové maso. K laboratornímu vyšetření se používají vzorky nesrážlivé krve a orgány (slezina, tonzila, ledvina, mízní uzliny). Nákaza se tlumí utracením a neškodným odstraněním infikovaných prasat a prasat, která byla ve styku. Vakcinace se neprovádí. [22],[23]

Legislativa:

- *Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých zákonů (veterinární zákon),*
- *Vyhláška č. 202/2004 Sb., o opatření pro podezření a zdolávání Afrického moru prasat,*
- *Směrnice Rady 2002/60/ES, kterou se stanoví zvláštní Ustanovení Společenství pro tlumení Afrického moru prasat.*

6.2.3 Klasický mor prasat (KMP)

Velmi nebezpečné onemocnění domácích i divokých prasat. Původcem nemoci je RNA virus čeledi *Togaviridae*. Inkubační doba je 3 – 8 dnů. K přenosu viru dochází přímým kontaktem, výměškami, masem a nepřevařeným odpadem z nemocných zvířat. Přenašečem viru jsou také drobní hlodavci, synantropní ptáci (žijící v blízkosti člověka) a ektoparaziti sající krev. Mortalita je kolem 60 – 70 %. [24]

Klinické příznaky:

- *Vysoká horečka*
- *Nechutenství a malátnost*
- *Krváceniny v kůži*
- *Poruchy dýchání*
- *Průjem*
- *Křeče, nekoordinovaný pohyb a ochrnutí končetin*
- *Hubnutí, střídání průjmu a zácpy, krev v trusu a nekrotické změny na kůži (při chronické formě)*

Legislativa:

- *Vyhláška č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nálezů a nemocí přenosných ze zvířat na člověka,*
- *Směrnice Rady 2001/89/ES, o opatřeních Společenství pro tlumení KMP,*
- *Rozhodnutí Komise 2002/106/ES schvalující diagnostickou příručku, která zavádí diagnostické postupy, metody odběru vzorků a kritéria pro posuzování laboratorních výsledků k potvrzení KMP.*

6.4 Nákazy skotu

6.1.4 Bovinní spongiformní encefalopatie (BSE)

Neurogenerativní onemocnění skotu. Za půdce je považován prion. Toto onemocnění patří do komplexu transmisivních spongiorormních encefalopatií. Inkubační doba je dlouhá 2 – 8 roků. Zdrojem nákazy byla masokostní moučka obsahující infekční materiál z ovcí, později skotu uhynulých na BSE. [25]

Klinické příznaky:

- *Změna chování*
- *Nervozita*
- *Přehnané reakce na dotek a zvuk*
- *Malátnost*
- *Nadměrné zvedání končetin při chůzi (zejména zadních)*
- *Neochota k překračování překážek*
- *Příležitostná agresivita*
- *Maniakální kopavost při dojení*
- *Plachost, držení hlavy nápadně dole*
- *Obtížné vstávání*
- *Třes kůže*

- *Ztráta koordinace*
- *Vyhublost*
- *Ztráta doživosti*
- *Nadměrné olizování mulce*

V současnosti jsou v České republice v souladu s nařízením Evropského Parlamentu a Rady (ES) č.999/2001 povinně vyšetřovány následující kategorie skotu [26]:

- všechna poražená zvířata (normální porážka) starší 30 měsíců,
- všechna nutně poražená zvířata (sanitní porážka) starší 24 měsíců,
- uhynulá nebo utracená zvířata starší 24 měsíců.

Krajská veterinární správa při potvrzení BSE [26]:

- nařídí neškodné odstranění všech částí těla zvířete, u kterého byla nákaza potvrzena jako specifikovaného rizikového materiálu,
- provede vyšetřování, na jehož základě se identifikují veškerá ohrožená zvířata ostatní přežvýkavci v hospodářství,
- poslední potomci samic s potvrzenou chorobou narození během 2 let před nebo po klinickém vzplanutí u samice,
- všechna zvířata z kohorty zvířat potvrzenou chorobou,
- všechna embrya a vajíčka samic s potvrzenou chorobou narození během 2 let před nebo po klinickém vzplanutí u samice,
- usmrcení zvířat identifikovaných jako ohrožená,
- odběr vzorků a zabezpečení laboratorního vyšetření ,
- neškodné odstranění těl utracených zvířat jako specifikovaného rizikového materiálu,
- likvidaci embryí a vajíček identifikovaných jako ohrožené,

Kohorta [26]:

- skupina skotu narozeného ve stejném stádě jako postižené zvíře v průběhu 12 měsíců před nebo po jeho narození (věková kohorta),
- skupina skotu chovaného společně s postiženým zvířetem kdykoliv v průběhu 1. roku svého života a mohl konzumovat stejné krmivo jako postižené zvíře v průběhu 1. roku svého života (krmivová kohorta).

Pro laboratorní vyšetření se odebírá vzorek mozkové tkáně. Onemocnění končí vždy smrtí, léčba se proto neprovádí, dochází k utracení zvířat a neškodnému odstranění kadáverů. U člověka je tato podobná nemoc nazývána Creutzfeldtova-Jakobova choroba, není však nakažlivá. [25]

Legislativa:

- *Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon,*
- *Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001, o stanovení pravidel pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií,*
- *Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 1774/2002, o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu, které nejsou určeny pro lidskou spotřebu.*

6.2.4 Nodulární dermatitida

Nodulární dermatitida je virové onemocnění kůže skotu způsobené virem čeledi *Poxviridae* rodu *Capripoxvirus*, který je příbuzný s virem neštovic ovcí a koz. Hlavními přenašeči jsou mouchy a komáři, vedlejší cesta je přímým kontaktem s kožními změnami, slinami, nosním výtokem, mlékem, semenem a svalovinou. Inkubační doba je 5 dnů až 5 týdnů. Mortalita je 1 – 2 % v závažných případech 20 – 85 %. [27],[28]

Klinické příznaky:

- *Horečka*
- *Pokles doživosti*
- *Tvorba uzlíků neštovičného charakteru*
- *Vyhublost*
- *Zvětšení mýzních uzlin*
- *Edémy kůže*
- *Otoky ve slabinách, na vemeni a pohlavních orgánech*
- *Léze na jazyku, dásních a tvrdém patře*
- *Zmetání a sterilita*

Jako vzorky k laboratornímu vyšetření se používají léze odebrané z kůže, podkoží a hltanu uhynulých zvířat a krev. Jako terapie se podávají antibiotika na sekundární infekci. Provádí se karanténa a porážka nemocných a z nemoci podezřelých zvířat a kruhová vakcinace okolo ohniska nákazy. [27],[28]

Legislativa:

- *Vyhláška č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdočňování nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka,*
- *Směrnice Rady 92/119/EHS, zavádějící všeobecná opatření Společenství pro tlumení určitých nákaz zvířat, jakož i specifická opatření ve vztahu k vezikulární chorobě prasat.*

6.5 Nákazy koní

6.1.5 Mor koní

Původcem nemoci je RNA virus čeledi *Peoviridae* rodu *Orbivirus*. Vnímavými druhy kromě koní jsou také osli, muly a zebry. Onemocnění je přenášené komáry *Culicoides*. Inkubační doba je obvykle 7 – 14 dní, může však být i krátká 2 dny. Zdrojem viru jsou vnitřnosti a krev nakažených zvířat, sperma, moč a všechny sekrety během virémie, která u koní trvá 4-8 dnů. Zotavená zvířata nezůstávají nosiči viru. Mortalita u koní je 70 – 90 %, u oslů 10 %, zebry jsou poměrně rezistentní. [29],[30]

Klinické příznaky:

- *podkožní edém hlavy*
- *otoky očních víček, hlavy, krku a hrudníku*
- *zarudlé spojivky*
- *rozšířené nozdry s pěnivým výtokem*
- *kachexie u akutní formy*

Legislativa:

- *Vyhláška č. 299/2003 Sb., o opatření pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířete na člověka,*
- *Směrnice Rady 92/35/EHS, kterou se stanoví pravidla a opatření pro tlumení moru koní.*

6.6 Nákazy drůbeže

6.1.6 Aviární influenza (Ptačí chřipka)

Je to nebezpečná nákaza domestikované drůbeže, volně žijícího a exotického ptactva. Původcem onemocnění je virus čeledi *Orthomyxoviridae* typu A virus H5N1. Inkubační doba je 3 – 7 dnů. Virus se šíří přímým kontaktem, vzduchem nebo kontaminovaným materiálem (dopravní prostředek, náradí, krmivo, znečištěnou obuví a oděvem). Mortalita je 50 – 100 %. [31]

Klinické příznaky:

- *Nechutenství*
- *Celková skleslost*
- *Pokles snášky, tenké skořápky*
- *Dýchací potíže*
- *Otoky hlavy*
- *Vodnatý průjem zelené barvy*
- *Výtok z očí*
- *Cyanotické hřebínky*
- *Ztráta koordinace, pohybu a schopnosti stát*

Pro účely laboratorního vyšetření se provádí pitva a výtěry z průdušnice, kloaky a odběr krve. Vakcinace se neprovádí, postižené ptactvo se utrácí. [31]

Legislativa:

- *Vyhláška. č. 36/2007 Sb., o opatřeních pro tlumení aviární infekce,*
- *Směrnice Rady 2005/94/ES, o opatřeních Společenství pro tlumení infekce ptáků a o zrušení směrnice 92/40/EHS,*
- *Rozhodnutí Komise 2006/563/ES, o některých opatřeních u volně žijících ptáků,*
- *Rozhodnutí komise 2006/415/ES, o některých ochranných opatřeních u drůbeže a o zrušení RK 2006/135/ES.*

6.2.6 Newcastleská choroba drůbeže

Virové onemocnění domácí drůbeže i volně žijících ptáků. Původcem je virus čeledi *Paramyxoviridae* rodu *Avulavirus*. K vnímavým druhům patří slepice, krůty, bažanti, holuby a křepelky. U kachen a hus se toto onemocnění objevuje zřídka. Inkubační doba je 5 – 6 dnů, může však být i 2 – 15 dnů. K přenosu dochází přímým kontaktem s nemocným zvířetem, nosičem nebo prostřednictvím kontaminovaného materiálu (klec, dopravní prostředek, krmivo, prach, peří). Zdrojem vity je také trus a vydechovaný vzduch. Mortalita se liší od formy nemoci 0 – 100 %. U tohoto onemocnění se rozlišují 4 klinické formy. [32],[33]

Klinické příznaky[33]:

Velogenní forma

- *Deprese*
- *Nechutenství*
- *Zrychlený dech*
- *Průjem zelenavé barvy a dehydratace*
- *Otok hlavy a cyanózy (modrofialové zbarvení kůže a sliznice, které způsobuje nedostatečné okysličení krve) hřebínků*
- *Mortalita je kolem 90 %*

Neurotropní forma

- *Kašel a stížené dýchání*
- *Nervové příznaky (paralýza křídel a končetin, tremor (třes), tortikolis (nepřirozené bolestivé a křečovitě stočení svalů krku do strany))*
- *Mortalita je 10 – 20 %*

Mesogenní forma

- *Kašel a stížené dýchání*
- *Ztráta hmotnosti*
- *Deprese*
- *Pokles snášky a kvality vajec*
- *Nervové příznaky se vyvíjí později*
- *Mortalita je kolem 10 %*

Lentogenní forma

- *Subklinický (mírný) průběh*
- *Lehké dýchací potíže*
- *Dočasné nechutenství a pokles snášky*
- *Nervové příznaky chybí*

Jako vzorkový materiál se používá výtěr z kloaky a průdušnice nemocných ptáků, výkaly, střevní obsah, mozková tkáň, průdušnice, plíce, játra, slezina nedlouho uhynulých zvířat. [32]

Legislativa:

- *Vyhláška č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka,*
- *Směrnice Rady 92/66/EHS, kterou se zavádějí opatření Společenství pro tlumení Newcastleké choroby.*

7. SVS A MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

7.1 Pohotovostní plán

Pohotovostní plán (PP) je zpracován pro případy výskytu ohnisek některých nebezpečných nálezů zvířat (NN) a vzniku mimořádných událostí. NN způsobují značné ztráty v chovech hospodářských zvířat a to jak přímé tak i nepřímé. O přímých ztrátách hovoříme, jedná-li se o ztráty na zvířatech (úhyn, utracení), ztráty nepřímé jsou především ztráty na produkci a užitkovosti postižených zvířat, případně náklady na léčbu. Některé nákazy pak mohou ohrožovat zdraví i život člověka. Tyto nákazy nazýváme zoonózami. Ztráty způsobené nálezami zvířat mohou významně ohrozit stabilitu živočišné výroby a celkovou ekonomiku, a některé nákazy mají potenciál přejít v mimořádnou událost, případně krizový stav. Z těchto důvodů je nezbytně nutné provádět účinná opatření pro předcházení NN, a pro případ jejich vzniku mít připravená účinná opatření pro eradikaci ohnisek s minimálními ztrátami. [34]

Kritéria pro PP jsou popsána v legislativě. Jedná se o následující veterinární předpisy:

- **Vyhláška č. 299/2003 Sb.**, o opatřeních pro předcházení a zvládání nálezů a nemocí přenosných ze zvířat na člověka ,
- **Vyhláška č. 36/2007 Sb.**, o opatřeních pro tlumení aviární chřivky,
- **Vyhláška č. 389/2004 Sb.**, o opatřeních pro tlumení SLAK a jejímu předcházení a o změně vyhlášky č. 299/2003 Sb.,
- **Vyhláška č. 202/2004 Sb.**, o opatřeních pro předcházení a zvládání AMP,
- **Vyhláška č. 290/2008 Sb.**, o veterinárních požadavcích na živočišny pocházející z akvakultury a na produkty akvakultury, o opatřeních pro předcházení a zvládání některých nálezů vodních živočichů.

Nedílnou součástí PP jsou přílohy pohotovostního plánu, v nichž jsou uvedeny schémata činností v podezřelých hospodářstvích a v ohniscích NN, kontakty a způsoby spojení na jednotlivé subjekty zasahující v ohniscích, informace o možnostech, silách a prostředcích SVS pro řešení ohnisek nálezů, formuláře pro hlášení nálezů na mezinárodní i národní úrovni, spojení na další organizace a složky, jejichž součinnost je pro řešení nepříznivé nálezové situace nezbytná (zejména Hasičský záchranný sbor, Armáda ČR, Policie ČR a řada dalších). [35]

7.1.1 Pohotovostní plán pro případ vypuknutí nebezpečných nálezů

Pohotovostní plán pro případ vypuknutí nebezpečných nálezů obsahuje jednotlivé kapitoly [34],[36]:

Výklad pojmů

Zde jsou uváděny pojmy, které nejsou součástí § 3 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči.

Zákonné pravomoci

Zákony a vyhlášky vztahující se k dané mimořádné události a NN v ČR, EU a jiných zemích.

Činnost při podezření z nálezů

Podle § 11 a § 12 veterinárního zákona je chovatel a soukromý veterinární lékař povinen uvědomit příslušnou krajskou veterinární správu o podezření z výskytu NN zvířat (tzv. ohlašovací povinnost). Chovatel, na jehož zvířatech se projevují příznaky nasvědčující podezření z výskytu NN, je dále povinen zajistit úkony popsané v § 12 veterinárního zákona (tzv. neodkladná opatření). [36]

Podezření z nákazy

Při podezření zajišťuje chovatel neodkladná opatření k omezení šíření NN, přivolá soukromého veterinárního lékaře, zajistí aby zvířata neopouštěla stanoviště a tyto stanoviště byla desinfikována. Dále všechny předměty, které mohou být nositeli nákazy, živočišné produkty od zvířat podezřelých z nákazy nebyly používány, zpracovány nebo uváděny do oběhu a byly ukládány odděleně. Zamezí vstupu neoprávněných osob k podezřelým zvířatům a aby osoby ošetřující tato zvířata nepřišly do kontaktu s jinými zvířaty.

Soukromý veterinární lékař zkontroluje neodkladná opatření chovatele a vydá další pokyny. Vyšetří předběžně podezřelá zvířata případně kadávery a odebere vzorky k laboratornímu vyšetření, hrozí-li nebezpečí z prodlení. Informuje KVS o podezření a vyčká příjezdu úředního veterinárního lékaře, vyžaduje-li to povaha NN. Poučí chovatele o NN, možnostech šíření a dalším zacházení s podezřelými zvířaty, produkty a předměty.

Krajská veterinární správa, která byla informována o podezření z výskytu prověří neodkladná opatření provedená chovatelem a neprodleně učiní a podle potřeby nařídí mimořádná veterinární opatření za účelem potvrzení nebo vyloučení tohoto podezření. [34],[36]

Tato opatření jsou uvedena v § 13 veterinárního zákona a jsou to zejména:

- vyšetření podezřelých zvířat a kadáverů,
- odběr vzorků pro laboratorní vyšetření,
- zahájení epizootologického šetření.

KVS dále nařídí chovateli [34],[36]:

- držení vnímavých druhů zvířat na jejich ustájovacích místech a odděleně od zvířat podezřelých,
- zákaz přemísťování zvířat z a do hospodářství,
- pořízení kompletních soupisů všech zvířat v hospodářství, včetně kategorií, počtů podezřelých, nakažených nebo uhynulých zvířat,
- pokud to vyžaduje-li povaha nákazy a okolnosti případu porážení nebo utracení zvířete k diagnostickým účelům,
- používání vhodných desinfekčních prostředků u vchodů a východů z míst, kde jsou ustájena zvířata vnímavá k příslušné nákaze.

KVS rovněž stanoví podmínky pro zacházení s živočišnými produkty, kadávery, materiály a podmínky pro pohyb vozidel a osob v hospodářství.

Potvrzení nákazy

V případě potvrzení výskytu nebezpečné nákazy KVS nařídí odpovídající mimořádná veterinární opatření ke zdolání nebezpečné nákazy (ochranná a zdolávací opatření) a to [34],[36]:

- vymezení ohniska nákazy,
- zřízení ochranného pásma o poloměru 3 km, pásma dozoru o poloměru 10 km a v případě potřeby další pásma s omezením,
- soupis hospodářství se zvířaty vnímavých druhů v pásmech,
- utracení, popřípadě porážení zvířat nemocných a podle okolností i podezřelých a vnímavých na nákazu v ohnisku nákazy,
- neškodné odstranění kadáverů i uhynulých zvířat v ohnisku,

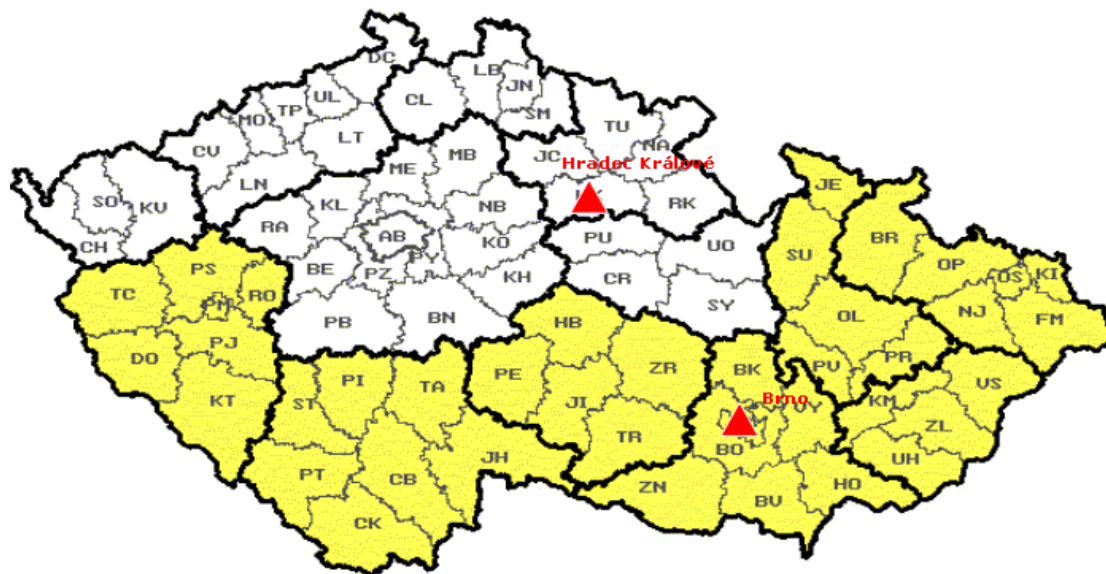
- zničení kontaminovaných krmiv a jiných materiálů, které namohou být desinfikovány,
- pravidla pro přemísťování, přepravu a vyšetřování zvířat v pásmech,
- preventivní utracení vnímavých zvířat v ochranném pásmu, pokud hrozí nebezpečí šíření nákazy,
- zamezení pronikání volně žijících zvířat do ohniska,
- provedení dezinfekce, dezinsekce a deratizace ustájovacích prostor, ubikací a souvisejících prostorů v ohnisku,
- očkování zvířat,
- zajištění informovanosti osob v pásmech.

Mimořádná veterinární opatření jsou nařízena i v případě výskytu NN v sousedních státech a pohraničí a hrozí nebezpečí zavlečení této nákazy na území ČR.SVS hlásí nález na mezinárodní úrovni pokud je toto povinnost stanovena. [34]

Utrácení zvířat

KVS může nařídit utracení nemocných, z nákazy podezřelých zvířat a preventivní utracení vnímavých zvířat v ochranných pásmech a v rámci vydaných mimořádných veterinárních opatření. Utrácení zvířat zajišťují Pohotovostní střediska pro likvidaci nálezů (PSLN), která jsou řízena SVS ČR. V ČR byla zřízena dvě tato střediska [34],[36]:

- PSLN při KVS pro Jihomoravský kraj (sídlo v Brně)
- PSLN při KVS pro Královéhradecký kraj (sídlo v Hradci Králové)

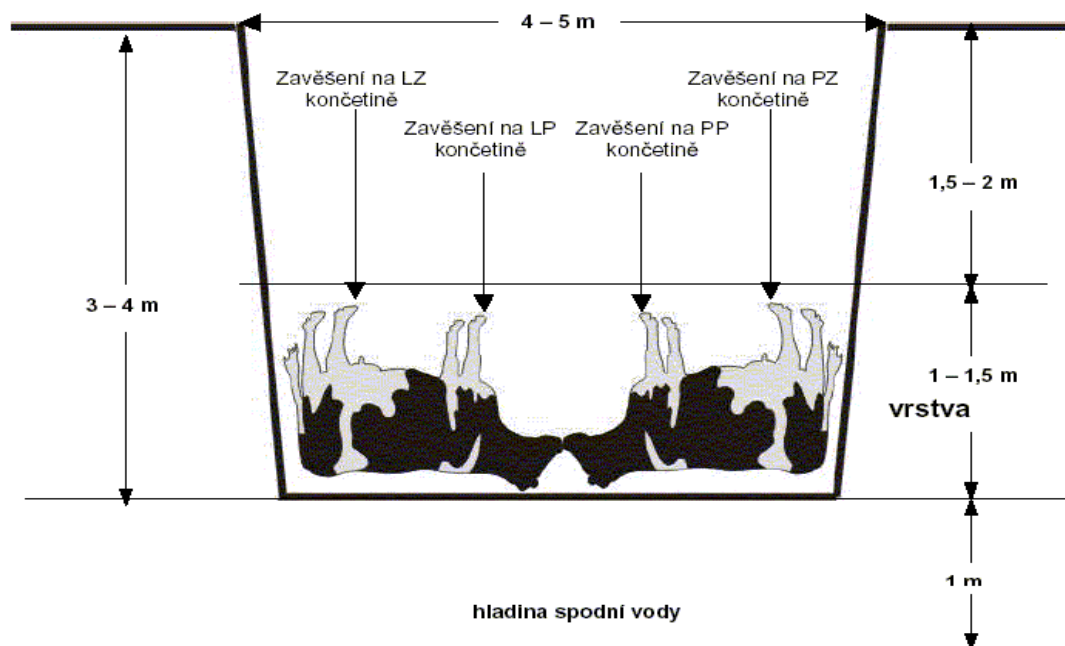
Obrázek č.2 Pohotovostní střediska pro likvidaci nálezů [38]

a) Způsob likvidace zvířat [36]:

- zabití elektrickým proudem,
- euthanasie plynem,
- medikamentózní euthanasie,
- mechanické omráčení a zabití elektrickým proudem,
- další metody dle nejnovějších poznatků veterinární vědy.

b) Neškodné odstranění kadáverů [36]:

- v asanačním podniku,
- zahrabáváním (schválená záhraboviště),
- spálením ve schválené spalovně,
- spálením na místě,
- jiným neškodným způsobem.

Obrázek č.3 Záhraboviště [38]

Organizace a složky podílející se na zdolávání ohnisek

a) Integrovaný záchranný systém

V souladu se zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému může SVS ČR požádat o společné řešení mimořádné události. Materiální zapojení a využití sil a prostředků IZS, sestavený GŘ HZS je součástí příloh Operačních manuálů NN. [36]

b) Síly a prostředky Armády České republiky

AČR má vyčleněny speciální útvary (záchranné roty) jejichž síly a prostředky je možné využít při likvidaci ohnisek NN. Tyto síly a prostředky povolává OPIS IZS v případě potřeby. [36]

c) Prostředky vojenské veterinární služby (VVS):

- odborné zásahové skupiny,
- zásahová skupina k řízení asanace,
- soupravy k provádění imobilizace zvířat,
- prostředky dekontaminace, k dekontaminaci osob pracujících v ohnisku,
- prostředky pojízdné laboratorní diagnostiky. [36]

Zdolání nákazy

Nákaza může být prohlášena za zdolanou podle § 17 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, pokud budou splněny všechny podmínky stanovené v mimořádných veterinárních opatřeních. [36]

Finanční ustanovení

Náhrada nákladů, ztrát a škod vzniklých v souvislosti s nebezpečnými nákazami [34],[36]:

- Podle zákona č. 166/ 1999 Sb., o veterinární péči § 67, 68 a 69 se stanoví zásady pro poskytnutí náhrad a odškodnění za ztráty a škody způsobené v souvislosti s nebezpečnými nákazami (př.: náhrada za náklady vynaložené na porážku nebo utracení),
- Ministerstvo zemědělství stanoví pravidla pro ohodnocení zvířat před jejich utracením a vyčíslení ostatních nákladů spojených se zdoláváním nákazy.

Řetězec velení

Zodpovědnost za řízení strategie a tlumení NN a mimořádné události spočívá na Ministerstvu zemědělství (Mze), které předává pravomoc na ústředního ředitele SVS ČR. Součástí organizační struktury SVS ČR je Odbor ochrany zdraví a pohody zvířat. Vypracováním a aktualizací pohotovostních plánů pro případy vzplanutí některých NN a vzniku mimořádných událostí, kdy je SVS vyzvána ke spolupráci v souladu se zákonem č. 239/2000 Sb. (zákon o IZS) je pověřeno Oddělení pro řešení krizových situací (Krizové centrum dále jen KC), které je jedním z oddělení Odboru ochrany zdraví a pohody zvířat SVS. [34],[36]

V případě propuknutí nákazy nebo vzniku mimořádné události KC Brno koordinuje národní strategii. Vedoucí KC Brno je zodpovědný za dozor nad výkonem protinákazových aktivit příslušných KVS. KVS jsou zodpovědné za tlumení NN a mimořádné události na svém území. [34]

Krizové centrum SVS Brno

Zodpovídá za udržování protinákazové připravenosti a evidence protinákazových opatření tj. [34],[36]:

- koordinaci KVS při tlumení mimořádné události na území více krajů,
- aktualizaci spojení všech veterinárních institucí,
- spojení s IZS, orgány krizového řízení MZe a jejich prostřednictvím se správou státních hmotných rezerv a spojení s diagnostickými laboratořemi .
- koordinaci činnosti PSLN,
- vypracování nákazových informací pro OIE,
- hlášení nákaz Komisi a členským státům EU (§ 7 vyhláška č. 299/2003 Sb.),
- vypracování a aktualizaci celostátních pohotovostních plánů,
- vedení evidenci úkonů kontroly zdraví,
- vedení zdrojových katalogů (vet. pracovníků, podniků, stavů zvířat v ČR),
- evidenci výskytu nákaz a provádění nákazových analýz.

Provádí národní strategii v případě vzplanutí nákazy, zejména [34],[36]:

- povolání a rozvinutí PSLN do ohnisek a zabezpečení dalších odborných pracovníků,
- ve spolupráci s KVS vytýčení ochranných pásem a pásem dozoru,
- opatřování informací pro spojení SVS s médii a zemědělskými právníckými osobami,
- podklady pro vymezení vakcinačních zón,
- spojení s meteorologickou službou a vyhodnocování údajů,
- koordinace činnosti veterinární služby a IZS.

Řízení na krajské úrovni

Připravenost a kontrola všech protinákazových opatření je pod zodpovědností příslušné KVS, která vystupuje jako krajské krizové centrum tlumení nákaz (dále jen KKCTN).

Pod zodpovědnost KVS patří [34],[36]:

a) Udržování protinákazové bdělosti a připravenosti svého území

- příprava a řízení protinákazové připravenosti,
- provádění a účast na nákazových cvičeních,
- udržování spojení s diagnostickými laboratořemi ve věci přepravy vzorků,
- udržování diagnostické připravenosti – pohotovostní brašna, kufr,
- ve spolupráci s IZS kraje
 - vytipovat potenciální záhraboviště v blízkosti rozhodujících chovů,
 - udržovat spojení s Policií ČR, orgány veřejné správy, podnikateli, zemědělskými a obchodními organizacemi a kafilériemi,
 - zajišťovat přechodné ubytování pro pracovníky v ohnisku (maringotky, mobilní buňky) prostřednictvím bezpečnostní rady kraje,
 - evidovat využitelné síly a prostředky při likvidaci nákazy,
 - zabezpečit skupiny DDD (dezinfekce, dezinfekce, deratizace),
 - zabezpečit transport vzorků z podezřelého hospodářství do Národní referenční laboratoře (dále jen NRL) pro příslušnou nákazu.

b) Řízení a provádění místní strategie a plnění mimořádných veterinárních opatření v případě podezření a potvrzení NN

- zařizování předběžných vyšetření podezření z nákazy ve spojení se epizootologickou skupinou, její materiální zabezpečení a přepravu vzorků,
- koordinaci činnosti s KC SVS za účelem určení rozsahu ochranného pásma, pásma dozoru a dalšího nárazníkového pásma,
- spojení s Policií ČR a AČR za účelem uzávěry ohnisek, kontrolou pohybu a omezení trhů,
- dozor nad dodržováním uzávěry chovů a postupů v ochranných pásmech,
- rozhodování o vymezení ochranných pásem a pásma kontroly a opatřeních, která mají být v těchto pásmech prováděna,
- utrácení a neškodné odstraňování zvířat v ohnisku,

- dozor nad čištěním, dezinfekcí, dezinsekcí a deratizací v ohnisku a v ochranných pásmech,
- kontrolou všech chovů a zvířat v ochranném pásmu a chovů v pásmu dozoru, o kterých se předpokládá, že představují riziko,
- v případě nouzové vakcinace její organizaci a zabezpečení,
- označení hospodářství jako ohniska ,
- uložení omezení pohybu uvnitř ochranných pásem a kontrolovaného pásma, v případě nutnosti uzavření trhů a jatek,
- kontrolu všech chovů v ochranném pásmu a pásmu pozorování a všech rizikových chovů,
- styk s Policií a dalšími autoritami při vyhlášení ohniska nebo ohnisek a při dodržování různých omezení jako pohybu atd.,
- vyjádření k podkladům pro poskytování náhrad a odškodnění.

Krajské krizové centrum pro tlumení nákaz

KKCTN ustanovuje ředitel KVS a je jich 14. Součástí KKCTN je **Epizootologická skupina**, která provádí [36]:

- epizootologická šetření a odebírá vhodné vzorky (epitel, krev, mléko, seškrab pro Probang test atd.) k vyšetření v NRL pro stanovení rozsahu a typu infekce,
- prostřednictvím vedoucího Epizootologické skupiny předává zprávy o průběhu a výsledcích šetření řediteli SVS, KVS a KC,
- s KVS shromažďuje vzorky k zaslání do NRL pro příslušnou nákazu, případně do referenční laboratoře EU, s nimiž má SVS ČR kontraktní smlouvu,
- poskytuje rady a informace k DDD činnosti a neškodnému odstraňování kadáverů.

Epizootologická zpráva z prvního vzplanutí obsahuje [36]:

- situaci v ohnisku (ohniscích), možný zdroj nákazy,
- počet a druhy vnímavých a dalších zvířat,
- počet klinicky postižených zvířat a stáří nejstarší změny (nejstarších změn) svědčící pro onemocnění,
- způsob hospodaření, velikost a umístění budov a jejich vztahy k dalším hospodářstvím, veřejným cestám, atd.,
- místní meteorologickou situaci, pokud je k dispozici z blízké meteorologické stanice,
- poslední pohyby zvířat a osob, potravin a surovin živočišného původu, krmiv, předmětů, které mohou být nositeli původců nákaz do a z hospodářství,
- rizika dalšího šíření nákazy.

Epizootologická skupina KVS není zodpovědná za utrácení a odstranění zvířat nebo za sledování pohybů do a z infikovaných míst.

Personální zabezpečení

KC SVS udržuje seznam veterinárních lékařů, kteří mohou být povoláni pro případ řešení mimořádné situace. Seznam pracovníků včetně těch, kteří ovládají cizí jazyk jsou uvedeni v příloze PP. KVS udržuje seznam veterinárních lékařů a techniků, kteří mohou být zapojeni do

zdolávání mimořádných událostí. KC udržuje seznam veterinárních odborníků se zkušenostmi s tlumením nákaz uvedených na seznamu OIE. [34],[36]

Manuály

Postupy k likvidaci NN jsou součástí příloh pohotovostních plánů. Diagnostické manuály a podrobné informace o nákazách viz na adrese

http://www.oie.int/eng/info/en_prepaurgence.htm?e1d5

Diagnostická laboratoř

Seznam NRL vybavených pro diagnostiku NN je uveden v příloze PP. Národní referenční laboratoře jsou pod kontrolou SVS ČR (§ 48,písmeno e) 166/1999 Sb., veterinárního zákona) a na návrh SVS ČR jsou schvalovány MZe (§ 44, odst.2, 166/1999 Sb., veterinárního zákona). Podrobnosti na požadavky NRL a Referenční laboratoře upravuje vyhláška č. 298/2003 Sb., o národních referenčních laboratořích a referenčních laboratořích. Vzorky se do diagnostické laboratoře zasílají zásadně poslem po předchozím telefonickém vyrozumění, že budou přivezeny. K zabezpečení dopravy je možno si ve výjimečných případech vyžádat doprovod Policie ČR. K odeslání vzorků do zahraničí do smluvně sjednaných referenčních laboratořích se využívá letecké spojení. Odbavení vzorku jako letecké zásilky zajistí SVÚ Praha. [36]

Nouzová vakcinace

Nouzovou vakcinaci schvaluje ředitel SVS ČR na návrh ředitele KVS. Schvaluje rozsah a časový rozvrh vakcinace. KVS zajistí evidenci a trvalé označení vakcinovaných zvířat. KVS rozhoduje o uvádění masa z těchto zvířat do oběhu i o způsobu jejich porážení. Nouzová vakcinace se zahajuje od kraje do středu vakcinované oblasti ve vztahu k ohnisku nákazy. [34]

Při rozhodování o provedení a rozsahu vakcinace nutno vzít do úvahy [6]:

- druhy zvířat a hustotu jejich výskytu v oblasti, včetně volně žijící zvěře,
- předpoklad rizika šíření infekce vzduchem a jiné možnosti přenosu,
- geografické a jiné podmínky oblasti a praktickou možnost vymezení vakcinačního pásma,
- odhad ekonomických důsledků pro obchod,
- přítomnost dobytka chovatelské hodnoty v oblasti rizika,
- hledisko udržení životního prostředí v dobrém stavu a názor veřejnosti.

Program školení a výcviku

Ve spolupráci s AČR a vojenskou veterinární službou, Krizovým odborem MZe jsou pořádány součinnostní cvičení za účelem nácviku koordinace činností při zdolávání ohnisků nákaz a jiných mimořádných událostí.

Základní osnova školení [36]:

- aktuální nákazová situace,
- příznaky NN a zásady klinického vyšetření,
- epizootologie NN,
- odběr a zasílání vzorků k laboratornímu vyšetření,
- opatření při podezření a potvrzení nebezpečné nákazy,
- přehled platné legislativy.

Uvědomění veřejnosti a nálezová bdělost

Veřejnost je informována o výskytu NN způsobem v místě obvyklým (tisk, rozhlas, televize apod.). Výskyt NN je oznámen Evropské komisi a členským státům EU do 24 hodin.

7.2 Činnost SVS při jiných mimořádných událostech

Vzplanutí NN není jedinou mimořádnou událostí, kterou SVS ČR řeší. Na vyžádání OPIS IZS může být SVS ČR zapojena do činnosti při řešení jiných mimořádných událostí nebo krizových situací. Jde především o havárie jaderného zařízení, živelné pohromy (záplavy) a chemické havárie.

7.1.2 Veterinární činnost v průběhu záplav

Poskytují se údaje o činnosti jednotlivých KVS a ztrátách [38]:

- ztrátách hospodářských a volně žijících zvířat dle druhu a kategorie,
- počty zatopených chovů a obcí,
- počty evakuovaných chovů,
- požadavky na léčbu, nutnou porážku, laboratorní vyšetření, DDD činnost a asanaci,
- požadavky na náhradní krmivo a vodu.

Tyto údaje je nutné podávat za každý den do 9 hodin následujícího dne na Oddělení pro řešení krizových situací SVS ČR Brno.

Orgány veterinární správy se na základě **plánované pomoci na vyžádání** prostřednictvím OPIS IZS zapojují do provádění záchranných a likvidačních prací. Toto zapojení zahrnuje [39]:

- pracovní pohotovost všech zaměstnanců,
- účast zástupce KVS v krajské havarijní nebo povodňové komisi,
- sledování možného ohrožení chovů a závodů na zpracování potravin a surovin živočišného původu,
- zjišťování znečištění vody pro napájení hospodářských zvířat a zdravotní nezávadnosti krmiv,
- pomoc při zabezpečení evakuace hospodářských zvířat, náhradní stanoviště, krmiva a vody s ohledem na nálezovou situaci,
- kontrolu zdravotního stavu zvířat,
- třídění postižených zvířat a rozhodnutí o léčbě, případně nutné porážce nebo utracení,
- koordinaci odvozu uhynulých zvířat, potravin a surovin živočišného původu,
- koordinaci DDD činnosti,
- sledování zdravotní a nálezové situace volně žijící zvěře (předpoklad větší migrace),
- sledování a evidence úhynů hospodářských a volně žijících zvířat.

Stupně povodňové aktivity [39]:

1. **Stav bdělosti** (první stupeň) nastává při nebezpečí přirozené povodně a zaniká, pominou-li příčiny takového nebezpečí; vyžaduje věnovat zvýšenou pozornost vodnímu toku nebo jinému zdroji povodňového nebezpečí, zahajuje činnost hlásná a hlídková služba; na vodohospodářských dílech nastává tento stav při dosažení mezních hodnot sledovaných

jevů a skutečností z hlediska bezpečnosti díla nebo při zjištění mimořádných okolností, jež by mohly vést ke vzniku nebezpečí zvláštní povodně

2. **Stav pohotovosti** (druhý stupeň) se vyhláší v případě, že nebezpečí přirozené povodně přeroste v povodeň a dochází k zaplavování území mimo koryto; vyhláší se také při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodohospodářském díle z hlediska jeho bezpečnosti; aktivizují se povodňové orgány a další účastníci ochrany před povodněmi, uvádějí se do pohotovosti prostředky na zabezpečovací práce, provádějí se opatření ke zmírnění průběhu povodně podle povodňového plánu
3. **Stav ohrožení** (třetí stupeň) se vyhláší při nebezpečí vzniku větších škod, ohrožení životů a majetku v zátopovém území; vyhláší se také při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodohospodářském díle z hlediska jeho bezpečnosti současně se zahájením nouzových opatření; provádějí se zabezpečovací a podle potřeby záchranné práce nebo evakuace

Evakuace hospodářských zvířat se provádí na základě evakuačního plánu do vytipovaných lokalit. Cenná chovná zvířata se evakuují přednostně. Musí se zajistit krmivo a voda, u dojníc je potřeba zabezpečit náhradní dojení. Při evakuaci je důležité znát nálezovou situaci, případně řešit nutnost vakcinace. Po přemístění je nutné zvířatům umýt veno, osušit a ostříkat nohy.

Dále veterinární pracovní v záplavových oblastech provádí vyšetření vody v prvovýrobě a ve zpracovatelských závodech ve spolupráci s hygienickou službou. Podle výsledků vyšetření stanoví možnosti využití a úpravy vody. V případě nebezpečí ohrožení zdravotní nezávadnosti potravin a surovin živočišného původu a zdraví lidí zastaví činnost provozů. Stanoví intervaly opakovaného vyšetření. U mléka pracovníci veterinárních správ ve spolupráci se soukromým veterinárním lékařem a chovatelem provedou třídění surovin, pro zpracovatelské kapacity nebo pro přímou spotřebu po upozornění na nutnost tepelného zpracování. Suroviny a potraviny z postižených mrazírenských kapacit se sledují se zaměřením na stupeň rozmrazení. Zajišťuje se jejich další využití včetně možného přesunu do nepostižených oblastí. [39]

Při povodních se předpokládá, že v dané oblasti dojde k větší migraci zvířat, proto se zvyšují veterinární kontroly a všechna uhynulá zvířata jsou vyšetřována na nákazy a na antrax .

Koordinaci činnosti asanačních podniků schválených podle Nařízení Komise 1774/2002, svozů a celkové DDD činnosti v postiženém území jsou pověřeny KVS, na jejímž území došlo k mimořádné události (krizové situaci) charakteru povodně a ve spolupráci s KVS, na jejíchž území se nachází asanační podnik, který provádí na postiženém území svoz. [39]

Dále SVS ČR zajišťuje pohotovostní zásobu desinfekčního prostředku Chloraminu, která se nachází v závodu BOCHEMIA – Bohumín.

7.2.2 Veterinární činnost v případě chemické havárie

Chemická havárie

Negativní působení cizorodých látek na organismus, zdraví zvířat a životní prostředí, vznikající jako důsledek nekontrolovatelného průniku cizorodých chemických látek do biosféry. [40]

Možnosti vzniku chemické havárie [40]:

- *živelné pohromy,*
- *teroristický útok,*
- *otrava ze zlého úmyslu (travičství),*
- *technická závada,*
- *selhání lidského faktoru,*
- *nekoordinovaná aktivita orgánů z různých resortů (zemědělství-vnitro-zdravotnictví-doprava apod.),*
- *únik jedovatých látek při požáru,*
- *vznik jedovatých produktů při požárech.*

Možné cesty vstupu chemických látek do organismu zvířat [40]:

- *hromadná otrava skladovanými a aplikovanými agrochemikáliemi (hnojiva-pesticidy),*
- *havárie při přepravě toxických látek,*
- *hromadná otrava inhalací plynů, aerosolů a látek těkavých,*
- *hromadná otrava zasažením povrchu těla aerosoly, kapalinami, plyny ve vlhkém prostředí, poprašky,*
- *hromadná otrava vodou napájecí,*
- *hromadná otrava vodou z vodních toků,*
- *hromadná otrava vodou z vodních nádrží,*
- *hromadná otrava krmivem,*
- *hromadná otrava odpady,*
- *hromadná otrava ryb ve vodních tocích a nádržích.*

Detekce škodlivin

Detekce škodlivin při zvládnutí havarijních situací limituje bezpečnost zasahujících sborů, tak i postižených zvířat. V praxi existují detektory, jimiž jsou vybaveny hasičské záchranné sbory, CO a AČR. Tyto orgány budou provádět detekci a měření zasažení zvířat. Také určí ochranu osob provádějících detekci, ošetřovatelů zvířat a dle stupně zasažení roztrídí zvířata a provedou odmoření (AČR). Veterinární ošetření odmořených zvířat provede příslušný veterinární lékař. Systémy prevence závažných havárií způsobených vybranými chemickými látkami se řídí zákonem č. 59/2006 Sb. [40]

Hodnocení zdravotního rizika chemických látek

Zdravotní riziko je vyjádřeno mírou poškození zdraví zvířat jako důsledku kontaktu zvířete s danou cizorodou chemickou látkou a zahrnuje poznání a vyhodnocení těchto základních kritérií [40]:

- *určení stupně nebezpečnosti nebezpečné chemické látky (NCHL). Zahrnuje vyhodnocení nebezpečnosti dané škodliviny - jde o znalost souboru údajů o působení dané NCHL v životním prostředí a na organismus zvířat,*
- *vyhodnocení stupně nebezpečnosti expozice – vyhodnocení vztahu mezi dávkou a biologickou odpovědí ,*
- *vyhodnocení expozice – trvání expozice, stupeň zasažení organismu, četnost expozice a vliv na zdravotní stav,*

- hodnocení rizika – je určení druhu a stupně nebezpečností danou NCHL, určení rozsahu v jakém byly, nebo mohou být vystavena zvířata působení této látky. Toto riziko můžeme odhadovat, ale také řídit, omezovat (řízení rizika). Řízení rizika znamená:
 - zabránění kontaktu organismu s chemickou látkou (evakuace zvířat, ochrana stájí, skladů krmiv),
 - omezení délky expozice (ukrytí zvířat, evakuace),
 - likvidace chemické látky (odmořování, dekontaminace, zabránění dalšímu úniku),
 - rychlé šíření jasných a nezkreslených informací.

Opatření pro ochranu zdraví zvířat při chemických haváriích [40]:

Základní opatření

- co nejrychleji zamezit kontaktu organismu (organizmů) s NCHL a tím zkrácení doby expozice na minimum: je nutné provést ukrytí zvířat, ochranu stájí proti průniku škodliviny, nebo evakuace zvířat s orientací kolmo na směr šíření, zabránění se tím dalšímu vstřebávání NCHL,
- rychlé podání antidot a prostředků pro urychlení eliminace škodliviny z organismu,
- vyřídění zvířat z hlediska stupně postižení,
- utracení nebo nutná porážka a neškodné odstranění silně zasažených nebo uhynulých zvířat.

Kurativní nespecifická opatření

- inaktivace NCHL v zamořeném prostředí (neutralizace kyselin slabými alkáliemi – roztokem sody, mýdlovou vodou, neutralizace zásad slabými kyselinami- 1 – 2 % octem, 1-3% kyselinou boritou, kyselinou citrónovou),
- inaktivace a odstranění NCHL z povrchu těla zasažených zvířat omytím ,
- inaktivace a odstranění NCHL z povrchu zasažených předmětů (slabý roztok manganistanu draselného),
- odstranění, neutralizace a smytí NCHL z krmítek, napáječek, žlabů apod.,
- odstranění škodlivinou zasažených krmiv z dosahu zvířat.

Kurativní specifická opatření

Podle druhu již identifikované NCHL podávat zasaženým zvířatům specifická antidota a prostředky podpůrné a symptomatické léčby.

7.3.2 Činnost SVS při havárii jaderného zařízení

V případě havárie jaderného zařízení (HJZ) je nutné co nejrychleji realizovat ochranná opatření. Tato opatření mají zajistit ochranu před kontaminací (vnitřní a vnější), dostatečné množství krmiva a vody. Nezbytnou součástí je i ošetřovatelská péče, která zajišťuje dozor nad zdravotním stavem zvířat případně jejich ošetření. V případě kontaminace nebo poranění dochází i k utracení a likvidaci zvířat.

Činnost při HJZ závisí na naměřených hodnotách radiace [38]:

- a. Výše radiace umožňuje opuštění úkrytu civilními osobami (chovatelem) a provedení nakrmení a napojení zvířat včetně podojení, zahnání zvířat do úkrytů a další péči byť i po omezenou dobu,
- b. Výše radiace neumožňuje opuštění úkrytů civilními osobami (chovatelem) a k provedení výše uvedených činností v zamořeném prostoru mohou vstoupit příslušníci IZS (ARD , HZS) v ochranných prostředcích,
- c. Není možné zajistit péči o zvířata. V takovém případě, kdy není možné zvířata zajistit a jejich další přežití by bylo spojeno s utrpením je nutné přistoupit k utracení takových zvířat.

Návrhy opatření [41]:

Chovatelé hospodářských zvířat

- ukončí pastvy a zajistí ukrytí zvířat do stáje nebo haly (zabránění kontaminace),
- předzásobí zvířata vodou a krmivem na dobu 3 – 7 dnů,
- provede hermetizaci stájových prostor (utěsnění oken, uzavření případně utěsnění větracích světlíků ve stropech), jen v případě, že je schopný zabezpečit filtroventilační zařízení s potřebným výkonem,
- zajistí ochranu zdrojů vody, v případě že je zásobování zajištěno z veřejné vodovodní sítě, tak se ochrana neprovádí,
- zajistí ochranu krmiv (objemná krmiva se překryjí fólií, volné stěny skladů objemných krmiv se překryjí plachtami, jádřná krmiva se uloží v násypkách nebo papírových pytlích),
- zabezpečí nezbytnou ošetrovatelskou péči v závislosti na stavech, druhu a kategorii zvířat, stájové technologii, vybavení pracovníků ochrannými prostředky a množství radiace,
- vyplní a předá určenému pracovníkovi dotazník o druhu, počtu a kategorii zanechaných zvířat při evakuaci.

Chovatelé zájmových zvířat

- zajistí ukončení pohybu zvířat v nechráněných prostorech,
- předzásobí zvířata vodou a krmivem,
- vyplní a předá určenému pracovníkovi dotazník o druhu, počtu a kategorii zanechaných zvířat při evakuaci,
- v případě povolené evakuace spolupracuje při jejich dekontaminaci.

Chovatelé zájmových zvířat neukrytých, neevakuovaných

- zajistí základní životní podmínky pro zvířata v rámci svých možností v souladu s doporučením Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (SÚJB),
- shromáždí a předá k uložení nebo stanoveným způsobem uloží živočišné produkty.

Provozovatelé potravinářských a krmivářských podniků

- zajistí zakrytí surovin a rozpracovaných výrobků,
- uskladní a odvezou hotové výrobky,
- provedou kontrolu zajištění technologie vody před kontaminací,

- pozastaví zpracování a odběr surovin z postižených oblastí,
- shromáždí a předají k uložení nebo stanoveným způsobem uloží živočišné produkty, případně zastaví výrobu ,
- obnovit činnost mohou až po zrušení krizového stavu a provedení dekontaminace,
- zabezpečí radiační kontrolu výrobků.

Evakuace, veterinární třídění zvířat

S evakuací hospodářských zvířat se nepočítá, avšak dojde-li k provedení odsunu některých zvířat (trasy přesunu jsou stejné jako pro evakuaci osob), musí všechna projít veterinární prohlídkou spojenou s dozimetrickou kontrolou. V závislosti na zjištěných údajích se odesílají k veterinární očiště. Po veterinární očiště a zjištění zdravotního stavu mohou být dopravena na porážku, na léčení do veterinárního zařízení nebo do stájí mimo zasaženou oblast. [38]

Kontaminovaná zvířata budou ve spolupráci s chemickým vojskem vytříděna podle stupně kontaminace. Vlastní postup třídění zahrnuje [42]:

- získání základních údajů radiologického charakteru (tzv. doporučení SÚJB),
- údaje z vyšetření míst, kde došlo k napadení zvířat, úroveň kontaminace území, kde se zvířata nacházela – stanovení kontaminace zvířat a krmiv (SÚJB cestou OPIS),
- dozimetrickou kontrolu na místech veterinární očisty (IZS),
- jestliže u zvířat není nutné provádět dekontaminaci, provádí se třídění po individuálním klinickém vyšetření zvířat, v souladu se stupněm ozáření a požadavky welfare.

Zvířata jsou tříděna do skupin:

- a. zvířata u kterých je další přežití spojeno s utrpením určena k **bezprostřednímu utracení**,
- b. zvířata u nichž je nutný **terapeutický zákrok** a nejsou určena k utracení,
- c. zvířata zdravá, hospodářský a spotřebitelsky **nevyužitelná** (např. kontaminovaná nebo spotřebiteli odmítaná), která jsou určena k následnému postupnému utracení,
- d. zvířata zdravá, , hospodářský a spotřebitelsky **využitelná**, která budou uchována ve stájích a krmena nezávadným krmivem,
- e. **uhynulá zvířata.**

Dekontaminace zvířat

V případě HJZ je nutné zbavit povrch těla (srst) radioaktivního spadu, zvířata dekontaminovat. Dekontaminační místo by mělo být na vyvýšeném místě a chráněné před větrem a přímým sluncem, které by stěžovalo práci osobám provádějící dekontaminaci. Všechny osoby provádějící dekontaminaci musí být vybaveni ochrannými pomůckami (ochranné brýle, rukavice, oblek, rouška) a dbát na bezpečnost práce.

Dekontaminační koridor se skládá ze tří na sebe navazujících oddělení a je obsazen osmi osobami [43]:

1. oddělení - vybaveno dvěma plastovými nádobami (popelnicemi) – **1 osoba**

- zvíře je vyfotografováno, pořízen záznam s popisem zvířete a uvedením místa, kde bylo nalezeno, zaznamenány identifikační údaje z obojků, přečtení čipů, tetování apod.,

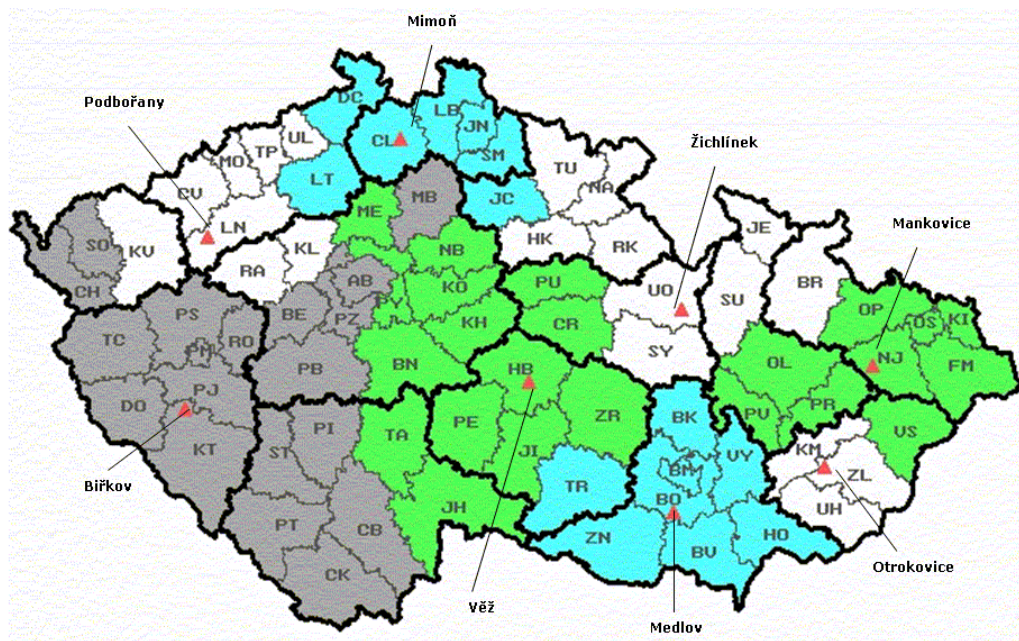
- ze zvířat se odstraní všechny kontaminované předměty - vodítka, obojky, dečky apod., které se vhodí do popelnice č. 1.,
 - v druhé popelnici jsou připraveny čisté obojky vodítka atd., s unikátním číslem, podle kterého lze zvíře nalézt a identifikovat.
- 2. oddělení** - vybaveno na zemi nepromokavou plachtou, dvěma mělkými nádobami a hadicí připojenou na zdroj vody a na nádobu se saponátem (jar apod.) – **2 osoby**
- u malých zvířat by vana měla mít nízké pevné stěny bránící vytékání kontaminované vody a být tak velká, aby se do ní vešlo zvíře a 2 osoby, (jeden zvíře fixuje druhý umývá),
 - postup : ucpat uši smotkem vaty, vypláchnout oči zvířete fyziologickým roztokem a ošetřit oční mastí, detergentem pořádně namočit srst a převést do druhého bazénu, tam pečlivě opláchnout čistou vodou, vyndat tampóny z uší. Celá procedura by u jednoho zvířete neměla trvat déle než 3 minuty, v případě silného znečištění je třeba celý proces opakovat popř. srst ostříhat. Kontaminovaná voda se po každém zvířeti zcela vypustí do nepropustné jímky, odkud je pak neškodně likvidována.
- 3. oddělení** - vybaveno stejně jako oddělení č. 2., místo saponátu se zde použije dezinfekční roztok (např. 4 % chlorhexidin, 0,1 – 2 % sloučeniny kvarterních amoniových solí, Jodofory, 70 % alkohol,) - **2 osoby**
- dezinfekční roztok musí být kompatibilní s použitým detergentem (saponátem) účinek kation a anion aktivních přípravků se navzájem ruší,
 - poté zvíře převezme pomocník, který ho vysuší a převede z kontaminované zóny do čisté - k veterinárnímu týmu k vyšetření případně ošetření – **2 osoby**.

Likvidace kontaminovaných zvířat uhynulých i žijících

Likvidace se provede v součinnosti s IZS (AČR). Pro případné utracení dekontaminovaných hospodářských zvířat bude využito Pohotovostní středisko pro likvidaci nákaz při Krajské veterinární správě pro Jihomoravský kraj nebo Krajské veterinární správě pro Královéhradecký kraj. [42]

Likvidace kadáverů zvířat bude provedena [42]:

- zpracováním v učeném Asanačním podniku,
- spálením a uložením popela na určeném místě,
- ve schváleném záhrabovišti.

Obrázek č.4 Asanační podniky a jejich svozové obvody [38]

8. VLASTNÍ NÁVRH BROŽURY „DESATERO PTAČÍ CHŘIPKY“ PRO VEŘEJNOST

Přikládám zde návrh brožury „Desatero Ptačí chřipky“ pro veřejnost. Brožura bude ve formátu A5. Skládá z deseti otázek a odpovědí, ze kterých se veřejnost dozví základní informace o Ptačí chřipce.

8.1 Desatero Ptačí chřipky

1. Co je Ptačí chřipka?

Ptačí chřipka jinak také Aviární influenza je nebezpečná nákaza drůbeže, volně žijícího a exotického ptactva.

2. Kdo vyvolává ptačí chřipku?

Původcem onemocnění je virus čeledi *Orthomyxoviridae* typu A virus H5N1.

3. Jak se ptačí chřipka přenáší?

Nemoc se šíří přímým kontaktem mezi nemocnými a zdravými ptáky nebo jejich exkrementy (trus, sliny, vzduch ve stáji) nebo kontaminovaným materiálem (nářadí, krmivo, klece,...). Přenos na člověka je možný pouze přímým kontaktem.

4. Jaké jsou příznaky nemoci u ptáků?

- *Zvýšené ztráty hynutím*
- *Náhlé úhyny bez předchozích příznaků onemocnění*
- *Nechutenství*
- *Skleslost*
- *Pokles snášky a porucha skořápek vajec*
- *Dýchací potíže*
- *Vodnatý průjem zelené barvy*
- *Modrofialové zbarvení lalůček a hřebínků*
- *Stočení hlavy na záda*

5. Jaké jsou příznaky nemoci u lidí?

- *Horečka*
- *Zápal plic*
- *Dýchací potíže*
- *Kašel*
- *Svalová bolest*
- *Průjmové onemocnění*

Onemocnění u lidí v našich podmínkách České republiky je velmi málo pravděpodobné.

6. Jak se člověk může chránit?

Důležité je dodržovat osobní hygienu (mytí rukou před jídlem a během vaření). Zaměstnanci v chovech by měli mít ochranné pomůcky (oděv, ochranné brýle, rukavice, obuv a pokrývku hlavy).

7. Jak chránit zvířata?

Domácí mazlíčci se musí držet mimo dosah nemocných nebo uhynulých ptáků. Držení drůbeže je v uzavřených stájích mimo dosah volně žijícího ptactva. Dodržování hygienických pravidel.

8. Je nebezpečná konzumace drůbežího masa a drůbežích výrobků?

Není nutné se obávat konzumace drůbežího masa a drůbežích výrobků, protože virus je zničen tepelnou úpravou (vaření, pečení) při teplotě 70°C v jádře potravin a to už za jednu sekundu. Dále v České republice je velmi přísný veterinární dozor, dohlízející na zdraví zvířat.

9. Co dělat, když najdu uhynulé volně žijící ptactvo?

V případě nálezů většího počtu uhynulých ptáků informovat Policii ČR nebo místně příslušnou Krajskou veterinární správu. V žádném případě se **nedotýkat** těchto uhynulých ptáků.

10. Další informace

- Ministerstvo zemědělství www.mze.cz
- Státní veterinární správa www.svscr.cz
- www.ptaci-chripka.cz
- www.bezpecnostpotravin.cz

9. ZÁVĚR

Zvířata jsou nepostradatelnou součástí našich životů. Jsou pro nás zdrojem obživy, dokážou lidem pomáhat například psy záchranáři, slepečtí psy, canis terapie. Dále jejich významná životní role „mazlíčka“, mnoho lidí je na svých zvířatech závislých. Bohužel žijeme v době, kdy životy a zdraví zvířat a také lidí bývá ohroženo mimořádnou událostí.

Tyto mimořádné události, mezi které patří i výskyt nebezpečných nález dokážou napáchat velké škody. Ohrožena je například produkce živočišné výroby a tím i dopad na ekonomiku. V takových případech je nezbytné, být připraven. Proto jsou nepostradatelné Orgány veterinární správy, složky IZS a mnoho dalších.

Ve své práci jsem se snažila popsat úkoly a pravomoc jednotlivých Orgánů veterinární správy, jejich součinnost se složkami IZS. Z velké části se zabývám problematikou nebezpečných nález zvířat a pohotovostním plánem SVS ČR. Proto jsem se na závěr mé práce snažila vypracovat vlastní návrh brožury – Desatero ptačí chřipky.

10. SEZNAM ZKRATEK

AČR – Armáda České republiky

BRS – Bezpečnostní rada státu

DDD – Dezinfekce, dezinfekce, deratizace

GŘ HZS ČR – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky

HZS – Hasičský záchranný sbor

HJZ – Havárie jaderného zařízení

IZS – Integrovaný záchranný systém

KC – Krizové centrum

KKCTN – Krajské krizové centrum pro tlumení nákaz

KVS – Krajská veterinární správa

Mze – Ministerstvo zemědělství

NCHL – Nebezpečná chemická látka

OPIS – Operační a informační středisko

PČR – Policie ČR

PSLN – Pohotovostní středisko pro likvidaci nákaz

SÚJB – Státní úřad pro jadernou bezpečnost

SVS ČR – Státní veterinární správa České republiky

ÚKS – Ústřední krizový štáb

11. ZDROJE

- [1] Důvod a způsob založení povinného subjektu včetně podmínek a principů, za kterých provozuje svou činnost. In *Základní informace o SVS ČR*. Svscr.cz : Státní veterinární správa České republiky, 2006 [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.svscr.cz/index.php?art=1174>>.
- [2] Česká republika. Zákon č.239/2000 sb., ze dne 28.června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, 73, s. 3433-3498.
- [3] Česká republika. Zákon č.240/2000 Sb., ze dne 28.června 2000 o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, 73, s. 3433-3498
- [4] VALÁŠEK, Jarmil, et al. *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích. Modul C*. Praha : MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2008. 159 s. ISBN 978-80-86640-93-8.
- [5] Česká republika. Zákon č.241/2000 Sb., ze dne 28.června 2000 o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, 73, s. 3433-3498
- [6] Česká republika. Zákon č.166/1999 Sb., ze dne 13.července 1999 o veterinární péči a změně souvisejících zákonů (veterinární zákon). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, 57, s. 3122-3168.
- [7] Česká republika. Zákon č.246/1992 Sb., ze dne 15.dubna 1992 na ochranu proti týrání. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská federativní republika*. 1992, 50, s. 1281-1312.
- [8] KUČÍNSKÝ, Petr. *Činnost a úloha SVS při likvidaci ohnisek nebezpečných nákaz*. Brno, 2009. 53 s. Prezentace. Státní veterinární správa ČR, Odbor ochrany zdraví a pohody zvířat , Oddělení pro řešení krizových situací.
- [9] *Operační manuál pro Aviární influenzu*. Praha : MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2007. Zapojení HZS ČR a integrovaného záchranného systému při realizaci mimořádných veterinárních opatření ke zdolání ptačí chřipky ptáků, s.19 příloha č.10.
- [10] NOVÁK, Pavel, et al. *Záchrana zvířat 2*. Ostrava : Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2003. 164 s. ISBN 80-86634-32-9.
- [11] *Pohotovostní plán SVS ČR pro případ výskytu katarální horečky ovčí*. Brno : Státní veterinární správa České republiky, 2009. Katarální horečka ovčí poučení o nákaze, s. 1 příloha A.7.1.
- [12] OIE - World organisation for animal health : *Bluetongue - Technical disease cards* [online]. 2009 [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW: < http://www.oie.int/eng/maladies/Technical%20disease%20cards/BLUETONGUE_FINAL.pdf >.
- [13] KUČÍNSKÝ, Petr. *SLAK*. Státní veterinární správa ČR, 2009. 40 s. školení KKCTN. Státní veterinární správa ČR, Odbor ochrany zdraví a pohody zvířat , Oddělení pro řešení krizových situací.

- [14] *OIE - World organisation for animal health : Foot and mouth disease - Technical disease cards* [online]. 2009 [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW: < http://www.oie.int/eng/maladies/Technical%20disease%20cards/FOOT%20AND%20MOUTH%20DISEASE_FINAL.pdf >.
- [15] *Pohotovostní plán SVS ČR pro případ výskytu nález podle čl. 20, odst. 1 směrnice 92/119/EHS uvedených v příloze I směrnice*. Brno : Státní veterinární správa České republiky, 2009. Horečka Údolí Rift poučení o nález, s. 2 příloha A.20.9.
- [16] *OIE - World organisation for animal health : Rift Valley fever - Technical disease cards* [online]. 2009 [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW: < http://www.oie.int/eng/maladies/Technical%20disease%20cards/RIFT%20VALLEY%20FEVER_FINAL.pdf >.
- [17] KUČÍNSKÝ, Petr. *Mor skotu*. Státní veterinární správa ČR, 2006. 24 s. školení KKCTN. Státní veterinární správa ČR, Odbor ochrany zdraví a pohody zvířat , Oddělení pro řešení krizových situací.
- [18] *Pohotovostní plán SVS ČR pro případ výskytu nález podle čl. 20, odst. 1 směrnice 92/119/EHS uvedených v příloze I směrnice*. Brno : Státní veterinární správa České republiky, 2009. Mor skotu poučení o nález, s. 2 příloha A.20.4
- [19] *Pohotovostní plán SVS ČR pro případ výskytu nález podle čl. 20, odst. 1 směrnice 92/119/EHS uvedených v příloze I směrnice*. Brno : Státní veterinární správa České republiky, 2009. Mora malých přežvýkavců poučení o nález, s. 1 příloha A.20.5.
- [20] *Pohotovostní plán SVS ČR pro případ výskytu nález podle čl. 20, odst. 1 směrnice 92/119/EHS uvedených v příloze I směrnice*. Brno : Státní veterinární správa České republiky, 2009. Neštovice ovcí a koz poučení o nález, s. 2 příloha A.20.6.
- [21] *OIE - World organisation for animal health : Sheep pox and goat pox - Technical disease cards* [online]. 2009 [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW: < http://www.oie.int/eng/maladies/Technical%20disease%20cards/SHEEP_GOAT%20POX_FINAL.pdf >.
- [22] KUČÍNSKÝ, Petr. *Africký mor prasat*. Brno, 2009. 12 s. školení KKCTN. Státní veterinární správa ČR, Odbor ochrany zdraví a pohody zvířat , Oddělení pro řešení krizových situací.
- [23] *OIE - World organisation for animal health : African swine fever - Technical disease cards* [online]. 2009 [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW: < http://www.oie.int/eng/maladies/Technical%20disease%20cards/AFRICAN%20SWINE%20EVER_FINAL.pdf >.
- [24] *Pohotovostní plán SVS ČR pro případ výskytu Klasického moru prasat*. Brno : Státní veterinární správa České republiky, 2009. Klasický mor prasat poučení o nález, s. 1 příloha A.2.1.
- [25] *Státní veterinární správa české republiky : Zdraví zvířat , TSE - BSE, klusavka (scarpie), CWD* [online]. 2010 [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.svscr.cz/index.php?art=929> >.
- [26] EU. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1774/2002 ze dne 3. října 2002 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu, které nejsou určeny pro lidskou spotřebu. In *Uř.věstník*. 2002, Kapitola 3 , svazek 37, s. 92-186.
- [27] KUČÍNSKÝ, Petr. *Nodulární dermatitida*. Brno, 2009. 29 s. školení KKCTN. Státní veterinární správa ČR, Odbor ochrany zdraví a pohody zvířat , Oddělení pro řešení krizových situací.

- [28] OIE - World organisation for animal health : Lumpy skin disease - Technical disease cards [online]. 2009 [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW: < http://www.oie.int/eng/maladies/Technical%20disease%20cards/LUMPY%20SKIN%20DISEASE_FINAL.pdf >.
- [29] Pohotovostní plán SVS ČR pro případ výskytu nákaz podle čl. 20, odst. 1 směrnice 92/119/EHS uvedených v příloze I směrnice. Brno : Státní veterinární správa České republiky, 2009. Mor koní poučení o nákaze, s. 2 příloha A.20.3.
- [30] OIE - World organisation for animal health : African horse sickness - Technical disease cards [online]. 2009 [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW: < http://www.oie.int/eng/maladies/Technical%20disease%20cards/AFRICAN%20HORSE%20SICKNESS_FINAL.pdf >.
- [31] KUČÍNSKÝ, Petr. *Aviární influenza*. Brno, 2009. 15 s. školení KKCTN. Státní veterinární správa ČR, Odbor ochrany zdraví a pohody zvířat , Oddělení pro řešení krizových situací.
- [32] Pohotovostní plán SVS ČR pro případ výskytu Newcastleké choroby drůbeže. Brno : Státní veterinární správa České republiky, 2009. Newcastleká choroba drůbeže poučení o nákaze, s. 1 příloha A.3.1.
- [33] OIE - World organisation for animal health : Newcastle disease - Technical disease cards [online]. 2009 [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW: < http://www.oie.int/eng/maladies/Technical%20disease%20cards/NEWCASTLE%20DISEASE_%20FINAL.pdf >.
- [34] KRATOCHVÍLOVÁ, Dana. *Havarijní plánování : 3.část Plány konkrétních činností*. Ostrava : Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2002. 88 s.
- [35] KUČÍNSKÝ, Petr. Brno : Státní veterinární správa ČR, 2009. Zapojení Státní veterinární správy ČR při eradikaci ohnisek nebezpečných nákaz, s. 5
- [36] Pohotovostní plán SVS ČR pro případ výskytu slintavky a kulhavky. Brno : Státní veterinární správa České republiky, 2009. 14 s.
- [37] Pohotovostní plán SVS ČR pro případ slintavky a kulhavky. Brno : Státní veterinární správa České republiky, 2009. Schéma činnosti jednotlivých subjektů a tok informací, s. 6 příloha 02.
- [38] KUČÍNSKÝ, Petr. *Činnost veterinární služby v případě živelných katastrof a jaderné havárie - současné plány krizového řízení veterinární činnosti, možnosti využití vojenských veterinárních zásahových skupin*. Brno, 2009. 141 s. Přednáška ze školení vojenských veterinárních lékařů. VFU Brno, Institut celoživotního vzdělávání a informatiky.
- [39] Pohotovostní plán SVS ČR pro případ záplav. Brno : Státní veterinární správa České republiky, 2009. Zásady pro veterinární činnost v průběhu záplav, s. 4 příloha D.5.
- [40] Pohotovostní plán SVS ČR pro případ chemické havárie . Brno : Státní veterinární správa České republiky, 2007. Zásady pro veterinární činnost v případě chemické havárie, s. 10 příloha D.3.
- [41] Pohotovostní plán SVS ČR pro případ havárie jaderného zařízení. Brno : Státní veterinární správa České republiky, 2008. Zásady pro vypracování vnějšího havarijního plánu pro radiační havárie a varianty postupu při havárii jaderného zařízení, s. 15.

- [42] *Pohotovostní plán SVS ČR pro případ havárie jaderného zařízení*. Brno : Státní veterinární správa České republiky, 2008. Opatření k ochraně hospodářských zvířat v okolí jaderných energetických zařízení a postup při jejich realizaci v případě vzniku radiační havárie, s. 6 příloha D.1.1.
- [43] *Pohotovostní plán SVS ČR pro případ havárie jaderného zařízení*. Brno : Státní veterinární správa České republiky, 2008. Manuál pro evakuaci zvířat, s. 5.
- Terminologická slovník pojmů z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu*. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky, odbor bezpečnostní politiky, 2009. 65 s.
- Česká republika. Vyhláška č.299/2003 Sb., ze dne 1. září 2003 o opatřeních pro předcházení a zdolávání nález a nemocí přenosných ze zvířat na člověka. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2003, 102, s. 4953-5056.
- Počet utracené drůbeže : Zpráva. In *Vysocepatogenní Aviární influenza v České republice 1/2006-9/2007*. Brno : Státní veterinární správa České republiky, 2007. s. 26.
- OPRCHALSKÝ, Ivo. Ptačí chřipka likvidovala velkochovy. *Časopis 112*. 2007, 9, s. 4-7.